

KIADÓHIVATAL TELEFON: 9-77

Str. Baron L. Pop 10

SZERKESZTŐSÉG TELEFON 1-77

Éjjeli telefon (nyomda) 2-02

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre	1150 Lei
Félévre	600 "
Negyedévre	320 "
Egy órára	110 "

KIÉVFOLYAM * 154. szám

1928 július 13. Péntek

* 5688 Thamusz 25

Cenzurat: Suclu

ÚJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Fentartással és fentartás nélkül

Amióta az amerikai légiók átkeltek az Óceánon és néhány százezer önkéntes ott hagyta fogát a nyugati harcterek lövészárkaiban, főként pedig amióta rájöttek odaát a tengeren túl, hogy mindez a sok vér és szenvedés cél és értelem nélkül való volt, azóta az amerikai külpolitika legfőbb vezérlő motívuma a leszerelés kérdése lett, amely elejét veheti jövő háborúknak. Valósággal vezeklés jellege van annak a következetességnek, amellyel az amerikai diplomácia újabb és újabb javaslatokkal árasztja el az európai hatalmokat, amelyek eddig a legkülönbözőbb kibúvókkal hátrították el maguktól, hogy érdemlegesen megvisszák azokat, vagy pedig olyan rezervációkat illették le a tárgyalászatokhoz, amelyek már előre illuzóriussá tették a leszerelésre irányuló törekvéseket. Amerikát azonban nem kedvetlenítette el az európai államoknak ez a kétszínű játéka és mint ismeretes. Kellog államtitkár Coolidge közársasági elnök nevében nemrég újabb javaslatot, az úgynevezett „örökbékejavaslatot” küldött el a hatalmakhoz, amely egyszersmindenkorra ki akarja zárni a háboru lehetőségét és garanciálisan bevezeti a kötelező döntőbíráskodás rendszerét.

Kellog örökbékejavaslatára eddig csak két állam válaszolt, Németország és Franciaország. Ez a két válasz egymásmellé állítva igen érdekes összehasonlításokra adhat alkalmat. A német válasz ugyanis kijelenti, hogy a német köztársaság minden fentartás nélkül örömmel járul hozzá Kellog javaslatának megvalósításához és teljes erejével igyekszik támogatni azt. A német kormány ez a válasza az első gyakorlati alkalmazása Müller-Frankl kancellár programbeszédének, amelyben a szociálista miniszterelnök bejelentette, hogy Németország egyszersmindenkorra lemond a reváns gondolatáról és minden törekvése az európai béke megszilárdítása lesz. Nyílt és őszinte beszéd volt ez, amelyet misem bizonyít jobban, mint a német külügyi bizottságnak a Kellog-féle javaslatra adott válasza.

A francia válasz már sokkal kevésbé egyenes és hijján van minden őszinteségnek. A francia kormány most is kereti, mielőtt leszerelésről van szó. Elvben hozzájárul a Kellog által ajánlott háboruellenes paktum változatlan aláírásához, ugyanakkor azonban hangsúlyozza, hogy Franciaország fentartja jogát az önvédelmi háboruhoz és fentartja azt a jogát is, hogy fegyveres segítséget nyújt-hasson azoknak az államoknak, amelyekkel kölcsönösségen alapuló biztonsági szerződést kötött. Diplomáciai nyelven ez azt jelenti, hogy Franciaország udvarias formában bár, de annál határozottabban visszautasítja Kellog javaslatát. Franciaország nem engedi magát megfosztani attól a passziótól, hogy ha kedve tartja

bármikor háborut indíthasson. Mert ugyan mit jelent az, hogy önvédelmi háboru? Vajon nem vitatkoznak a világháboru résztvevői még ma is afölött, hogy ki volt a háboru okozója és nem-e hajgatja minden hadviselő állam, hogy az ő háboruja tulajdonképpen önvédelmi háboru volt.

A francia válasznak csupán egy őszinte passzusa van. Ez a passzus azt tartalmazza, hogy a francia kormány ugyan nem ragaszkodik ahhoz, hogy fentartá-

sait bevegyék a szerződésbe, de kötele-ségének tartja előre kijelenteni, hogy az aláírásával megvalósítandó paktumot mindig így fogja magyarázni. Ez már egész világos beszéd. Franciaország-min-dig úgy fogja értelmezni ezt a paktumot, ahogy neki megfelel. De ilyenformán minnek egyáltalán paktumot kötni? Mi célja van egy olyan okmányt aláírni, amely az aláírás pillanatában nem egyéb papírrongyról? Ezzel a mentalitással ezzel a fentartásokkal megspékelt béke-

készséggel sohasem lehet az igazi békét biztosítani. A francia válasz annál lesuj-tóbb, mert Franciaország az ezidőszert baloldali többségű kormánya van, amely eddig teletörökkel hirdette békés szándékait. Hogyan vélekedhetik a leszerelésről a jobboldal? Úgy látszik, nem erre a generációra vár a nagy hívatás, hogy megteremtse az örökbékét. Ugyát-szik, sok vérnek kell elfolynia addig, amíg az emberiség ráébred rendeletésér-és felismeri az élet igazi értelmét.

A „Financial News” szerint a lej stabilizációját jobb volna a Népszövetség égisze alatt végrehajtani

Az angol pénzügyi lap szerint ősz előtt semmiesetre sem kerül sor a kölcsön realizálására

(London, július 12. Az Új Kelet tud.) A londoni Financial News hosszabb cikket közöl a román kölcsöntárgyalásokról. Az angol lap megállapítja, hogy a tárgyalásokról csupa alaptalan hírt terjesztenek. A lap szerint egyrészt valótlán az, hogy a kölcsöntárgyalások végleg megszakadtak volna, de nem igaz az sem, hogy a kölcsön-egyez-

ményt már perfektuálták volna. Tény az, hogy a tárgyalások folyamatban vannak, de a kölcsön ősz előtt semmiesetre sem kerül létre. A lap véleménye szerint a kölcsön passzizálásába, — améltet a francia jegybank kezdeményez — valószínűleg az Angol Bank is hozzá fog járulni. A lap véleménye szerint angol pénzügyi körök

egyhangulag azon az állásponton vannak, hogy a lej stabilizálását jobb volna a Népszövetség égisze alatt végre-hajtani. A Financial News ismeretesen egyike a pénzügyi világ legtekintélyesebb és legbefolyásosabb orgánumainak s a kölcsöntárgyalásokról közölt cikkei a tényleges helyzetet tükrözik vissza.

Ismét szombatra várják a kölcsön és a kormány döntő napját

Jelentkeznek a svájci jelzálogtulajdonosok és ők is a kötvények revalorizációját kívánják

(Bucuresti-Bukarest, július 12. Az Új Kelet tud.) A bukaresti tárgyalások szakadatlanul folynak és a külföldi pénzesoportok képviselőinek a fővárosba való érkezésével döntő stádiumukhoz jutnak el. Minthogy a nagy kölcsön megkötése és passzizozása az idő előrehaladottsága miatt lehetetlen, Bratianu Vintila csak a kölcsönnyújtás előfeltételeit fogja a külföldi pénzkapacitásokkal megbeszélni, a tárgyalások azonban főleg a 35 millió dolláros előleg, a bankjegyforgalom szaporítása és az azonnali stabilizáció körül fognak folyni. Szombaton összeülnek a külföldi szakemberek és a román kormány reprezentánsai, hogy e kérdésekben döntsenek — és a bukaresti sajtó egyhangu véleménye szerint a szombati nap nemcsak a kölcsön és stabilizáció, de a kormány sorsára is döntő kihatóással lesz.

belügyi államtitkár fogja a francia Nemzeti Bank alkormányzóját elkísérni. Rist szombati reggel tér vissza kirándulásáról és ő is részt fog venni a kölcsön sorsát eldöntő megbeszélésen.

Ha az eddigi jelentésekből következtetni lehet, a Banque de France végül, kilenc hónapi tárgyalások és milliárdos koncessziók után végül

elvben akceptálta a Romániának nyújtandó 80 millió dolláros kölcsön eszméjét, amelyet a Blair-csoport folyósítana. A kölcsön tehát elvben megvalna, de külföldi pénzkapacitások egyhangu véleménye szerint annak folyósítását és passzizozását őszre kell halasztani.

Egy esetleges halasztás azonban a Bratianu kormány feltétlen bukását vonná maga után. Bratianu Vintila ennek tudatában határozta el magát arra, hogy előleget kér az ősszel nyújtandó kölcsönből, akár a stabilizáció, akár pedig a bankjegyforgalom szaporítása céljaira. A miniszterelnök okvetlenül akar valamit keresztülvinni, ami munkát adhatna a kormánynak a nyár folyamán s biztosítaná a hatalmon való maradáást egész őszig, amíg is Bratianu összes terveinek valóraérését várja.

A külföldi szakértők tehát a szombati értekezleten arról a kérdéstről fognak dönteni, hogy megadják-e Bratianu Vintilának a kért 35 millió dolláros előleget. Amennyiben megadják, úgy eldöntésre kerül a második kérdés, hogy az előleget

hogyan használja fel a kormány. Három lehetőség van adva:

1. A plafon áttörése abnormális stabilizáció nélkül.
2. Azonnali stabilizáció a plafon áttörése nélkül.
3. Stabilizáció és a plafon áttörése az előleg és a devizatartalékok segítségével.

Annyi bizonyos, hogy az összes külföldi fórumok egyhanguan követelik a Németországgal való megegyezést. A Reichsbankkal való tárgyalások lefolytatására ezúttal Lepadatu volt pénzügyminisztert, a Banca Nationala igazgatóját bizta meg Bratianu Vintila. Az Új Kelet bukaresti munkatársa felkereste Lepadatu-t, aki azonban kijelentette, hogy megbízatásáról nem tud semmit és főleg nem mondhat semmit.

Az „Adeverul” jelentése szerint újabban

Svájc is akadályokat gördít a kölcsön és a stabilizáció elé.

Svájci pénzesoportok ugyanis értesítettek a kormányt, hogy román járadék-papírok birtokában vannak, mely körülbelül 16 millió svájci frank értéket reprezentálnak. A kormány véleménye szerint e járadék-papírok legnagyobb részét az utóbbi időben Németországból vitték át Svájcba, mert a svájci tőkésék eddig nem rendelkeztek ilyen járadékstokkal. A kérdés rendezésére a kormány Vartoianu volt minisztert delegálta, aki még a mai nap folyamán elutazik Zürichbe.

Ma és holnap este a Magyar Színházban
Curt Götz európai híru, ragyogó szellemességű ujdonsága
HÓKUSZPÓRUSZ
Fordította Karimthy Frigyes

július 12
Csupasz
egy színes
rok az vér-
mai mered-
ez az ala-
Dávid kép-
d az ellen-
fekete fal
lárd, mint
v ablakok,
védekezne
szne, kézi
nének a
Es ha az
ott az utol-
ely, az em-
n, három
ccsal kös-
cs kedve
rus fantá-
kétségbe-
nincs itt
örnek ide
szároljanak
got. Resz-
z még any-
röjűk ma-
k, akiknek
nem tö-
ugy csele-
okkal oda-
lik a sötét
d szereti
d egy da-
ket firkál
felemeli
az elő-
hangjával
megtépett
el: »mi-
egy város.
Mint egy
a nemzet-
v volt a vá-
lett, sir ő
ek harma-
avainál az
ajdul. Es
a lajor-
egy szót,
apának is
az arcán
elbuitatja
Dávid me-
ez.
a:
t mondja:
Ur Izrael
dre, egy
rembe.
apja így
a fejezet
dna róla.
én tilos
a legfőbb
rázni.
magyárk a
sa: »Meg-
reklünk
lhatnak?..
re szóló,
szersmin-
lítottad —
égét az
map s a
ost adja
et
ót
re felé,
Kálmán
l. Csak
ánlatot

nozók meg
Hogyan szerzünk regényt?
vígjátékot, főszerepben a bájos Desny és Walter Rilla. Mon. Ero

Urania mozgó
Közkívánatra
Lyon Lea
megható dráma. — Főszerepben Ivan Mosjoukine és Mary Philben. Mon. Filmc.

Párisi esküdtek felmentették egy hitvesgyilkos férfit, az ügyész szerint „életének démonát” fejszével agyonütötte

Páris, július 12. Ha az alább következő esetet, amely Páris egyik legújabb törvényszéki szeméremre-gényben olvassuk, vagy színpadon látjuk, okvetlenül azt mondjuk, hogy az élet nem lehet ilyen, ehhez fogható esetek csak írók fantáziájában születnek meg. Pedig ezt az esetet maga a élet találta ki és játszotta el, nem mesezekkel és regényhősökkel, hanem egészen hétköznapi emberekkel.

Egy jómódu francia földmivesnek volt egy Charles nevű fia, akit apja szívesen iskoláztatott, hogy a paraszti sorból kiemelkedhessen. Charles szak iskolákat járt ki, majd felügyelőnek nevezte ki a francia folyamorséghez. Derék szorgalmas fiatalember, szereséjensége.

megismerkedett állomáshelyén egy léha és könnyelmű fiatal nővel, Yvonneval akit a fiu feleségül vett.

Charles szülei azt remélték, hogy fiuknak sikerülni fog a nőt rendes polgári életre nevelni, de ennek ép az ellenkezője történt. Charles elbocsátotta magát a folyamóri szolgálatból és a könnyelmű nő oldalán léha, munkanéki életet kezdett. Három év alatti a fiatal pár az apának ötven ezer frankját tétőzolta el, mert a jószívű földmives nem adta föl a reményt, hogy a fia megjavul. Mikor az apának már semmi vagyona nem maradt.

utolsó pénzéből egy céllovöldés bódét vásárolt Charles, amellyel vásárról-vásárra vándorolt.

Ez a hivatás nem felelt ugyan meg teljesen annak az ábrándnak, amellyel az öreg földmives egykor oly derék fiát iskoláztatta, de a fiatal pár meglehetősen jól megélt a vásári céllovöldéből. Egy idő múlva azonban az asszony megunt a férjét

és a mutatványos bódé egész jóvedelmét más férfiak társaságában elmulatta.

Ezzel szemben férjével valóságos zsarnoki módon bánt. Ha mulatozásából ének idején hazatért és a férfi szemrehányásokat tett neki, az asszony szívdobogással illette a férfit, sőt meg is verte. Charles, aki ugyilátszik apjától örökölte jólelkűségét és jóhiszeműségét, minden megaláztatást eltűrt az

asszonytól egyrészt, mert szerette, másrészt, mert folyton remélte, hogy jó utra tér. Yvonne azonban egyre mélyebben süllyedt a züllött élet mocsarába és

az elmúlt ősszel midőn egy reggel becsipve érkezett haza, férjére késsel támadt rá.

A türelmi mintaképe, Charles, eleinte tűrte az asszony brutális föllépését, sőt életveszélyes fenyegetéseire is csak vállvonogatással felelt, de midőn az asszony egyre hevesebben szitkozódott és a kezében levő késsel mind fenyegetőbb magatartást tanúsított,

Charles fölkapott egy fejszét és agyonverte az asszonyt

A kiontott vér mámorában ezután bozasztó kegyetlenséggel, igazán csak elkésredésével indokolható bestiálitással megcsontította az asszony holt testét, amelyet zsákokba varrt és elrejtett. A holttestet megtalálta a csend őrség, a férjet letartóztatta és a párisi esküdtszék néhány nappal ezelőtt tartotta meg ebben a gyilkossági büntülvényben a tárgyalást.

A férfi vallomásából és a tanúk kijelentéseiből egy szörnyű élet egész drámája bontakozott ki az esküdtek szeme előtt. Maga az ügyész is a meggyilkolt asszonyt nevezte a férfi élete megromlójának rossz démonának és vészbeszédében fölborakoztatta az ősz szeme nyíltó körülményeket, a vádlottnak csupán „elvi megbüntetését” kérve. Természetes, hogy ezek után az esküdtek felmentették Charles, a mely ítélet — eltérően a legtöbb felmentő esküdtszéki ítélettől — általános megaláztatást keltett, Charles pedig visszatért szüleihez és most már bizonyára megkezdte második, az elsőnél boldogabb és nyugodtabb életét.

Felmentettek egy katonát, aki akaratlanul gyilkosa lett legjobb barátjának

(Cluj-Kolozsvár, július 12. Az Uj Kelet tud.) Egy felhős és sötét nyári éjszaka háborzongató részletei bontakoztak ki ma délelőtt a kolozsvári hadbírószék előtt. A dráma 1927 júniusában játszódott le Máramaros megyében és annak szereplői két katona, akik közül az egyik holtan maradt a helyszínen barátjának lövése-től találva.

Corola Joan káplár, a III. határvérségben június 27-én éjjeli őrszemélt volt a határra kirendelve, legjobb barátjának, a falujabeli Paramuruc Vasile társaságában. A két barát egyideig hallgatva menetelt egymás mellett az éjszakában, alig-alig beszélgetve egy-egy szót, a mikor egyszerre Corola azt vette észre, hogy halkan kiejtett szavaira senki sem felel. Corola néhányszor elkiáltotta Paramuruc Vasile nevét, de az éjszakában senki sem felelt és Corola már-már visszafordult, hogy a katona eltűnéséről a katonai különítményt értesítse.

Ebben a perben lomha lépéseket és morgásszerű hangot hallott maga körül

a nagyon sötét és félrelmekelt éjszakában. A megrémült katona azt hitte, hogy medve közeledik feléje és néhány lépést nátrálva leadta a katonai jelszót:

— Állj! Ki vagy?!

A felszólításra nem jött válasz annak többszöri megisméltése után sem. Corola Joan most vállához emelte fegyverét és egy utolsó „állj” kiáltással elsütölte. Mindez egy pillanat alatt történt és az idegfeszítő néhány pillanat annyira megviselte Corolát, hogy a lövés eldördülése

után rohanni kezdett visszafelé, anélkül, hogy tudná hová.

Ebben a pillanatban azonban egy rettenetes sikoly hasította át az éjszakát.

— *Taj nekem! Mi történt!* — ordított egy emberi hang, melyben

a rohanó Corola rémülten ismerte fel legjobb barátjának, Paramuruc Vasile hangját.

Corola ekkor rémült sietséggel rohant a katonai különítmény barakkjaihoz és a szolgálattevő őrmester vezetésével négy katonából álló őrszert kirendelését kérte. A katonák fáklyákkal világították be a tereget, ahol a tragédia történt és az egyik bokorból haldokolva húzták ki Paramuruc Vasile közlegényét. Az őrmester azonnal nyomozást kezdett a helyszínen és a még beszélni tudó Paramuruc helybenhagyta Corola vallomását.

Paramuruc meghalt a helyszínen, anélkül, hogy megmagyarázta volna, miért nem felelt Corola hangos kiáltására.

A kolozsvári hadbírószék a tanúk vallomásai alapján rekonstruálódott a meg-rázó éjszaka története. A vád képviselője gondatlansággal vádolta Corolát és 3 hónaptól 2 esztendőig való elítélését kérte. Dr. Dunca védőügyvéd rámutatott arra, hogy bármennyire is szent egy ember élete, nem lehet elítélni valakit ártatlanul, mert akaratán kívül gyilkos-sá lett.

A hadbírószék hosszas tanácskozás után hirdette ki a verdiket a perben, mely egyhangulag mondotta ki ártatlannak Corola Joan és felmentette a vád és annak következményei alól.

Meghalt a világjáró Clifton, aki az írástudó emberevőket felfedezte

London, július 12. Az előkelő angol társadalmi élet egyik érdekes tagjának haláláról érkezett hír a Kanári-szigetek Santa Cruz de Teneriffe nevű szigetéről. Meghalt ott John Talbot Clifton, Lytham lordja, a híres kutató-utazó, aki egyike volt Anglia legzár-dagabb embereinek. Nagy vagyon örökölt szüleitől és rokonaitól. A róbbi közt William Rufus is ráhagyta végrendeletében 12.000 holdas lancashirei minttagzadaságát. Már fiatal korában is gazdag ember volt és kényelmesen élhetett volna, de ő ehelyett a kalandos életet kedvelte és nem riadt vissza a legfárasztóbb uta-

zásoktól sem.

Oxfordi tanulmányainak befejezése után bejárta az Északi-sarkvidék leg-elhagyatottabb részeit és egy eszten-deix élt eszkimók között. A Franklin-expedíció nyomait kutatta, de amikor meggyőződött arról, hogy minden igyekezete hiábavaló, visszatért Londonba. De még ezután a fázasztó uta-zása után sem gondolt pihenésre. Éppen akkor tört ki az orosz-japán há-boru és Clifton ezt az alkalmat is azonnal megragadta, hogy újabb ka-landokat kereshessen.

Tudósítói lett egy londoni újságnak és izgalmas haditudósításokkal tette

ismeretessé nevét. Ő volt a legmerészebb haditudósító, aki golvózáporban is ellovagolt a harcérter legveszedelme-sebb helyeire, ha valami érdekes élményre vagy megfigyelésre kínálko-zott alkalom. Sohasem érte semmi baj. A háboruban mégis otthon maradt rövid időre, hogy megpihenjen és birto-kain gazdálkodjék. Ekkor ismerkedett meg egy előkelő és szintén gazdag lincolshirei család híres szépségű leányával, Violet Nelthorpe-Beauclark kel, akit körülrajongott a legelőke-lőbb angol ifjuság. Clifton egy tánc-mulatságon találkozott Miss Violettel és rövid beszélgetés után megkérte a kezét. Ez a leánykerés is beillett ka-landos életébe. Így szót a miszhez:

— Ön nagyon tetszik nekem és örömmel venném feleségül, ha rendes életmódu ember volnék. De nyugta-lanvéru ember vagyok és nem bírok sokáig egy helyen maradni. Az ilyen embernek nem való feleség. Még arra sem volna időm, hogy udvaroljak Ön-nek, hiszen két nap múlva indulok Afrikába, mert ott még nem voltam.

Miss Violet nevetve jegyezte meg erre a különs udvarlásra:

— Adok Önnek egy jó tanácsot.

Udvaroljon nekem Afrikában — az esküvőnk után. Lesz ott erre elég ideje.

Clifton azonnal megkérte a kezét és két nap múlva már az esküvő is megtörtént. Együtt utaztak Afrikába. Egy másra talált ez a két egymásnak való ember. Felesége is épen olyan kaland-kedvelő volt, mint ő és vele együtt minden kényelemről lemondott fárasztó utazásaikban. Bejártak együtt az egész világot: mindig uton voltak és csak ritkán tértek haza megpihenni rövid időre.

Legérdekesebb utazásuk a szumatrai volt, amikor kikutatták a Toba mir-tó partvidékét. Egy őserdővel be-ritott területen egy már kihaltban lé-vő emberfajt találtak és elhatározták, hogy tanulmányozni fogják. Letele-pedtek közöttük és megtanulták nyelvüket. A legmagyobb csodálkozással tapasztalták, hogy

ezek a vad emberek értenek az írás-olvasáshoz.

persze nem olyan módon, mint a civilizált emberek. A maguk használatá-ra, anélkül, hogy valaha ívesmit lát-tak volna más emberfajtától. kitalál-ták a betűvetést.

Már hónapokig tartózkodott a Clifton-házaspár e vademberek között amikor megtudta rójuk, hogy

kannibálok és megeszik a más néptörzsekből közülük vetődött embereket.

Most már a rettenthetetlen Clifton is megrettent attól, hogy őket is fel fog-ják falni a kannibálok. Ez egy kissé nagyon furcsa kaland lett volna, eny-nyre érdekes kalandot már ő sem óhajtott. De hamarosan megvigasztal-ódott, mert észrevette, hogy a vad-emberek félnek tőlük, a revolyerek és puskáik miatt. Sohasem láttak még addig puskát és nagyon féltek a jövő-s dörrenésétől. Látták, hogy az állatok, amelyekre a házaspár vadászott, élet-teléről terítnek el egy-egy ilyen dör-renés után. Megrémültek és azt hit-ték, hogy Cliftonék őket is megölhet-nék, ha akarják. A házaspár a borzal-mas tapasztalat után sietve menekült el ezektől a művelt, irni-olvasni tudó emberevőktől, akikről később érde-kes előadásokat tartottak Londonban. Clifton ötvenkilenc éves korában halt meg. Özvegye haza fogja vitetni holt-testét és a lancashirei családi sírbolt-ban temeteti el.

Gyakornok keresztetik

B. Holänder engros és ondetai festékkeres-keése — Sibiu, Kís Plac 23.

Butoránleszállításra
határoztuk el magunkat, hogy üzemiink munkasait foglalkoztathassuk, ha tehát
olcsó és jó butort
Bösendorfer, Stungi, Wirt, Productivge-nossenschaft és Hoffmann
zongorát, pianinót,
akar vásárolni ne sajnálja az utat Marosvásárhelyre és tekintse meg
Székely és Réti
butorgyár Rt.
nataimas raktárait. Hiteles egyane- nek kedvező fiz. tes. feltételek

Konferánsz a stabilizációról

A napokban egy ugynevezett közgazdasági szaktekintéllyel volt találkozásom, egy olyanmal, aki szabadlábban tölti a nyarat s aki egyszer, ha jól tudom, egy társaságban hízogó megjegyzést tett a versimre. Valószínű, hogy ennek a naivitásnak köszönheti azt a ritka kedvezményt, hogy szabadon járhat.

Annál nagyobb volt ámulásom, amikor a jeles féfiu. azzal a szívélyességgel, mely csak a hitelképtelen egyéneknek jár ki, azt a kérdést szegezte nekem:

— No fiatal barátom, mit tud a stabilizációról, meglesz, vagy nem lesz?

— A stabilizáció? — dadogtam, hát bizony én nem tudom, hogy az mi fán terem, ha tudnám, nem mentem volna ujságírónak.

— Hogyan! — kiáltott fel bankvezérem hiszen az Önök lapja is tele van stabilizációs hírekkel, vezércikkeket írnak a stabilizációról — s ön nem tudja, hogy mi az a stabilizáció?

Megvallom, erősen zavarba jöttem, sőt megrémültem, mert a vezér szeméből jól láttam, hogyan omlik össze lelkében az a tisztelet, melyet verseim iránt táplált. Dadozni és mentegődni kezdtem:

— Nézze direktor ur, a jó ujságíró mindig az jellemzi, hogy mindenhez ért és semmit sem tud. Ebben a tekintetben tökéletesen hasonlítunk a politikusokhoz. Ugy van az, hogy a kávéházban valaki elszólja magát: stabilizáció. Az ujságíró erre először a lexikont, helyesebben a bibliát s megnézi benne a stabilizáció műveltét kimerítő fejezeteket, például azt, hogy az Ur hogyan stabilizálta a teremtést hét nap alatt, hogyan kezdte meg az inflációt, melynek folyományaképpen mi is élünk a földön s mindezt Bratianu Vintilára átranzponálva, el kezd írni a stabilizációról. Ennek az az üdvös hatása van azután, hogy amit eddig csak az ujságíró nem tudott, most már az összes olvasók nem tudják. Rendszerint azután, aki legtökéletesebben nem tud valamit, abból lesz az ugynevezett szaktekintély.

A szaktekintély sarkon fordult és faképnél hagyott. Eleinte örültem neki, hogy megszabadultam tőle, mert nem szerettem, ha ilyen szép nyári időben az értelm dobogó női keblek illúzióját azzal rontom le, hogy közgazdasági szaktekintélynek néznek Nyáron mindig szeretik költőnek látszani, miért is összes verseimet telen írom.

Egyesre csak azonban valami zűmmögés alakul ki a fülemben, ami halkan kezdődve, mind élesebben és mind konokabban nyugtalanított: sta-bi-li-zá-ció — stabilizáció. A zűmmögésből zugsás, a zugsásból zaj, a zajból lárma, a lármból hangzavar lett s ebéd közben, lefekvéskor, álomban és félálomban egyetlen fogalom kezdett üldözni — a stabilizáció.

No, mondok ez már félig sem tréfa. Ez isteni jel, üzenet, amely azt kívánja tőlem, hogy haladéktalanul foglalkozni kezdjek a stabilizáció mibenlétével. Miután főszerkesztőm és közgazdasági munkatárs-kollégáim kijelentették, hogy a stabilizáció olyasvalami, mint a szerelmi hűség, behát csak papíron létezik, végül is teológus barátom volt az, aki megértette velem, hogy a stabilizáció annyit jelent, miszerint ha az embernek eddig 1000 lej volt a zsebében, ezentul csak 20 leje lesz, de az többet fog érni, mintha 1000 lenne.

— No és ez a többet érő 20 lej legalább stabil lesz, azaz mindig és változatlanul bennmarad a zsebében? — kérdeztem a teológust.

— Ne vicceljént — felelte zordonan barátom, változatlan és örökkévaló csak az Ur a világ felett.

— Szóval, akkor az üres zsebekben a semmi is stabilizálódni fog? — kérdeztem.

— Mindenesetre. Miután így tisztába jöttem a stabilizáció mibenlétével, másnap kimentem a strandra. Mintha csak az ördög szállott volna meg, ahova csak néztem, mindegyütt a stabilizáció gondolata üldözött. Epen egy teljes asszonyosság vonult el

előttem rubensi bájaival. A stabilizáció előtti békekorokban az ilyen látványra mindig tiszteletudóan elfordítottam a fejemet, de most az jutott eszembe, hogy nemcsak a pénzügyi, hanem a szöpművészeti minisztérium is megkezdhetné a stabilizációt. Hát nem? Milyen egyszerű volna például, ha egy ilyen százkilós madámat is stabilizálni lehetne. Tisztelet ne essék szólván, főleg azon a helyen, ahol minden ember stabil helyzetét szokta gyakorolni. Ha kilói túlsúlyt számol ki, sebb egységre lehetne redukálni. Képzelték el mennyivel többet érne mindjárt Önagsága.

Amint tovább megyek, mintha a végzet üldözne, egy félreeső zugban egy ifjú leányzó és egy kevésbé ifjú férfi beszélgettek:

— Kedves Anna — mondotta a férfi — én úgy szeretném magat stabilizálni.

— Akkor beszéljen a mamámmal —

mondotta a nő, de mindenesetre előbb várja meg a pénzügyi stabilizációt, mert az előbbi barátomat, aki siber vala, az ingadozó valuta tette tönkre. Különben is tudja, hogy az asszony ingatag s ha maga stabil nőt akar, úgy ezt csak stabil valuta útján érheti el.

Lám, lám, ennyire befészkelte magát már az önzetlen szerelembe is a stabilizáció.

Illó, hogy az irodalmi stabilizációról is megemlékezzünk. Ha irodalmi miniszter volnék, én ezt gyönyörűen tudnám végrehajtani. Százról tízre redukálnám az írók számbeli kurzusát, amivel elérném, hogy kevesebb volna ugyan az író, de több az irodalom. Ha az írók nem is, de a közönség mindenesetre hálás volna érte nekem. Azért annak a 90 írónak sem kellene épen köfdulni menni, akik leéptenének. Alapítanák a számukra egy külön akadémiát. Vagy egy Erdélyi Olym

pust, amelynek elnökévé Masztornánk — teszem fel egy nyugalmazott pénzügyminisztert.

Ilyen gondolatokkal eltelve mentem hazafelé. Az uton megvettem az egyik lap rendkívüli kiadását, mely a stabilizációs kölcsön legújabb balsikeréről számol be. Elhatároztam, hogy öt felvonásban megírom a stabilizáció drámáját. Az első felvonásban a pénzügyminiszter nem akar stabilizálni, a másodikban akar, de még nem egészen, a harmadikban akar, de nem túz, a negyedikben kiábrándul a stabilizációból, az ötödikben belőle ábrándul ki a stabilizáció. A pénzügyminiszter azonban nem lövi föbe magát, a mit az a szinpadai fogás pótol, hogy helyette a színházi nézőtérben helyetfoglaló közönség férfi- és nőtagjai lövik föbe magukat.

Az hiszem, ezzel a stabilizáció összes problémái meg volnának oldva.

(s. l.)

A „Krasszin“ halva találta meg Malgreen professzort és két éhhalállal küzdő társát felvette fedélzetére

Az orosz jégtörő elindult a Viglieri-csoport jégtáblája felé. Lundberg elbeszélésének újabb drámai részletei. Amundsenről még mindig nincs semmi hír

Kingsbay, július 12. Lundberg pilótának drámai részletekben bővelkedő elbeszélése, amely megdöbbentő képet festett a már-már egészen olvadozó jégtáblán selylő Viglieri-csoport borzalmas szenvedéséről, az egész világ szemét újra a sarkvidék uszó jégtábláira szorult szerencsétlen kutatók felé irányította. De Lundberg jelentése megacélozta a kutató expedíciók erejét s amelyek repülőgépen, jégtörőhajón, kutyaszánon és minden lehető alkalmatosságon keresik és kutatják az eltűnt léghajótörőket és főképen Amundsen nyomait. A megfeszített erővel folyó mentési munka máris meghozta eredményét.

a Krasszin jégtörő hajónak sikerült rábukkannia a Malgreen-csoport jégtáblájára s most már urban van, hogy felkutassa a Viglieri-csoportot is.

A Krasszint Csuznovszky pilóta igazította uba, aki repülőgépen indult a Malgreen-csoport keresésére. A Malgreen csoport tudvalegőleg meg az Anna nevű szerkesztője alkalmából sodródott el Nobileektől és alig 150 kilogramnyi élelmiszterrel felszerelve egy jégtáblán sodródott ismeretlen végzet felé. Csuznovszky pilótának sikerült megpillantani ezt a jégtáblát de a nagy ködben nem tudta pontosan megállapítani, vajjon a Malgreen-csoport tagjai tartózkodnak rajta. És mert a Malgreen-csoportnak fogyatékos volt élelmiszterkészlete és egyéb felszerelése.

felmerült az a vélemény is, hogy az emberi élet nyomait mutató jégtáblán esetleg Amundsen tartózkodik.

A Krasszin az orosz pilóta útmutatásai nyomán indult utnak és ma reggel hat órakor a jelzett helyen rá is bukkant a jégtáblára. A hajó személyzete kiszállt a jégtömbre, ahol konstalták, hogy a három tagból álló Malgreen-csoportot találták meg.

Malgreen tanár azonban már halott volt. Vappa és Mariano társai pedig elfagyott lábakkal az éhhalállal küzdöttek. A hajó személyzete az expedíció két tagját fedélzetére vette és tovább indult velük a Viglieri-csoport felkutatására,

akiknek megmentése valószínűnek látszik.

A szerencsétlenegű Nobile-expedíció így már a második halottal könyvelheti el, a tudós Malgreen professzort. De mint hogy a Csuznovszky által jelzett helyen nem Amundsen találták meg, egyre valószínűbbnek látszik az a feltevés,

hogy Amundsent még sikerülni fog megmenteni.

Kingsbayban és Rómában egyaránt érhető türelmetlenséggel várják a Krasszin további útjáról szóló jelentéseket, különösen azóta, hogy Lundberg elbeszélése nyilvánosságra került. Tegnap már röviden ismertettük Lundberg elbeszélését, a melynek további részleteit itt adjuk:

Lundberg elbeszélése szerint, amikor a jégtáblára leszállt, nagy fáradtsággal vergődött el az expedíció sátoráig, ahol az expedíció minden tagja átkarolta, öszszecsókolta.

Nobile tábornok sirt. A tábornok nagyon piszkos volt, sátra leírhatatlan tákolmány.

Lundberg pilóta-társával, Schyberggel együtt, Nobilet elcipelte gépéig, amelyre felbuktak Nobilet. A start sikerült.

Nobile megmentése után Lundberg újra és most már egyedül startolt a jégtáblára felé és amikor leszállt, kétségbeesetten állapította meg, hogy gépe megsérült s fogoly lett a jégtáblán. Alig tudott elaludni. Ezután rémes napokat töltött együtt a foglyokkal, akik gyakran veselkedtek egymással. A Rómából érkező rádió-jelentéseket mohón falták és mindnyájukban olthatatlan vágy került felül a szárazföld után.

A foglyok megesküdtek egymásnak, hogy aki megégyez megmenekül, soha többé nem hagyja el a szárazföldet.

A hat napon keresztül dúló ciklonok miatt rengeteget szenvedtek az expedíció tagjai.

— Itteni napjaim — mondja Lundberg — a tulvilági szenvedésnél is rémesebbek voltak és a rossz élelmiszerekhez valóssággal undorral nyultunk hozzá. A foglyokon a szellemi zavar jelei mutatkoztak. Biagi rádió-telegrafus maga láza ellenére is, naponként felemelkedett vackáról, hogy üzenetet küldhessen. Epen a legremésőbb időszakban érkezett meg aztán Schyberg, aki megmentett.

Lundberg ezután elmondotta, hogy véleménye szerint a Viglieri-csoporttal

azért szakad meg a rádió-összeköttetés, mert Biagi állapota válságossá lett és talán már el is pusztult.

Ebben az esetben Viglieriek többé már nem is küldhetnek üzeneteket.

Elmondotta még Lundberg, hogy éjszánkánként Nobile kiskutyája, Titino, tartja távol ugatásával a fátadt, beteg emberekből a jégmedvéket, melyek egyre katasztrofálisabban közelednek a szerencsétlenekhez.

Kingsbay, július 12. Csuznovszky orosz pilóta, mikor másodsor is elindult a Malgreen-csoport keresésére, a sűrű ködben elvesztette tájékozódását és így nem tudta megtalálni a Krasszin nevű jégtörőt. Öt órát keringett a ködben, míg végül a Platten-foktól délnyugatra a Verde-fok közelében kényszerleszállást végzett a jégre, amikor szántalpai súlyosan megsérültek úgyhogy felszállani nem tudott. A gépen négy utas volt, akik 15 napra való eleséggel voltak ellátva.

Nem tudni biztosan és Csuznovszky sem állítja, hogy valóban Malgreeneket látta volna a jégtömbön, hiszen ezek már negyven napja voltak uton, alig százötven kilogramnyi élelmiszterrel felszerelve. Nincs kizárva, hogy Soria olasz kapitányt a kutyaxpedíció vezetőjét megtalálták, de az sem kizárt, hogy Amundsenékről van szó,

akik szintén hárman voltak. Csuznovszky is csak három embert látott a jégen, de megkülönböztetni nem tudta őket. Csuznovszky úgy véli, hogy a jégtömbön felállított sátron norvég zászló lenggett, ami valószínűvé teszi, hogy tényleg Amundsenékről van szó.

Páris, július 12. Nobile tábornok a „Newyork Herald“-nak nyilatkozatot adott, mely szerint legszívesebben ismét társai közé menne vissza a jégtáblára, a kiket azért hagyott ott, mert biztosra vélte hogy őket is megmentik. Nobile azt mondja, hogy csak azért szállt elcsül a repülőgépre, mert ezt Lundberg határozottan kívánta, biztosítva úgy őt, mint a többiekét is, hogy megmenti őket.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelb. Rt.
GLUJ, PIATA UNIRII 7. szám
Fiókjai: Dés, Dicsőszentmáton, Gyulafehérvár, Marosvásárhely és Nagyváradon. —
Saját tőkéi 85 millió lej.
Affiliált intézetei: Tordaaranyos Vármegyei Takarékpénztár r.-t. Tordán, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár r.-t. Nagyenyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár r.-t. Székelyudvarhelyen és Sz.-Keresztúron, Szászrégenvidéki Takaré- és Hitel r.-t. Szászrégenben és népbank r.-t. B.-hunyadon. — Mindenbankügyletet legelőnyösebben végez. — Engedélyezett devizahely. Arurak áral a vasut mellett.
Betéteket elfogad

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánáság zsidóság napilapja.

Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.

Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc.

z Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Péntek esti és szombati istentisztelet. A Ferdinand király-utján Zsinagógában f. hó 13-án péntek este 8 órakor 14-én, szombat d. e. 10 órakor kezdődik az istentisztelet, mindkét alkalommal a teljes kórus közreműködésével.

Az ort. hitközség közleménye. Az ort. hitközség elnöksége közli, hogy a Páris-uccai nagytetemen renoválásának ideje alatt az istentiszteleteket a Mikes Kelemen-uccai zsinagógában tartják meg. Szombattól kezdve a hitközség főkántora énekkarával ott tartja a szombati istentiszteleteket is.

A vásárhelyi tanács elfogadta a földgáz-szerződést. Marosvásárhelyről jelentik: Marosvásárhely városi tanácsa ma délelőtt ülést tartott, amelyen a földgáz-szerződést és szabályrendeletét elfogadták. Eszerint tehát semmi akadály nincs annak, hogy Marosvásárhelyre a földgáz bevezessék, amely hely a városnak legnagyobb problémája nyert megoldást.

Bécsben nem fogadják hivatalosan a Bremen repülőit. Bécsből jelentik: A Bremen óceánrepülő pilótáit a bécsi városházán nem fogadják hivatalosan fogadtatásban részesíteni, mert Koelek meglátogatták Vilmos császárt is, ami pedig összefüggésben Bécs szociálistá városi tanácsosainak álláspontjával.

Selpel kancellárt intervencióra kérték fel a déltiroli németek érdekében. Bécsből jelentik: Kétszázkilencvennyolc észak-tiroli község határozatot fogadott el, mely szerint kéri meg Selpel osztrák kancellárt, hogy az európai hatalmaknál intervenáljon a déltiroli németek érdekében. A kancellár ígéretet tett arról, hogy a kérést teljesíteni fogja.

Csak többmillió óvadék ellenében bocsátják szabadlábra a Kohn Márton-ügy letartóztatottjait. Marosvásárhelyről jelentik: A marosvásárhelyi ítéletbíróság ma elrendelte Kohn Mártonnak és tisztviselőinek további fogvatartását. A letartóztatottak védői megkísérelték, hogy a letartóztatottak szabadlábrahozását kanció ellenében kieszközöljék, azonban a vizsgálóbíró kijelentette, hogy csak többmillió lej ellenében hajlandó a vádlottakat szabadlábrahelyezni.

Letartóztatott orvtámadó. Az elmúlt napokban történt, hogy Kádár Sándor kolozsvári fiatalembert, mikor a Corso-moziból este, előadás után hazafelé indult, könnyen végzettségé válható orvtámadás érte. Valaki hátulról megrohanta Kádárt és egy kést szurkolt be. Szerencsére azonban a sérülés nem volt súlyos és Kádár haj nélkül uszta meg a kellemetlen kalandot. A kolozsvári rendőrségnek az orvtámadót, Nagy József állásnélküli iparossegéd személyében, akit még a mai napon be kísérttek az ügyészség fogházába.

Párisból Berlinbe és vissza — konfliktus. Párisból jelentik: Az esti lapok jelentése szerint Páris legidősebb bérkocsisa, a 70 éves Emil Hendiges, szintén pályázik berlini kollégája, Hartmann Gusztáv berlini bérkocsis babérjaira, aki — mint ismeretes — nemrégiben konfliktussal tette meg az utat Berlinből Párisba. Hartmann Gusztáv és Hendiges berlini konfliktusos párisi tartózkodása alkalmából versenyeztek is egymással, amikor is a versenyt a párisi bérkocsis nyerte meg. Hendiges nemcsak Párisból Berlinbe akar hajlani, hanem visszafelé is egylovas konfliktusban akarja megtenni az utat.

A mai minisztertanácson Bratianu Vintila beszámolt a kölcsöntárgyalásokról

(Bucuresti-Bukarest, július 12. Az Uj Kelet tud.) Ma délután minisztertanács volt, amelyen Argetoianu előterjesztette a királyi palota renoválásának tervét és kéri elrendelni a munkálatok sürgős befejezését. Kéri továbbá a bukaresti gyűlölni iv építésének befejezést. Lupu kéri hogy az augusztusban Bernben tartandó nemzetközi me-

zőgazdasági kongresszusra Románia egy delegátust küldjön. Titulescu beszámolt a napirenden lévő kérdésekről. Vintila Bratianu ismertette a kölcsöntárgyalások mai stádiumát és felsorolta azokat a kibocsátó bankokat, amelyekkel a kölcsön és stabilizációs tárgyalások folynak. Bejelenti, hogy a

még mindig a fővárosban tartózkodó Risten kívül ma a fővárosba érkeznek a Lazar Brothess Ambros. Blaire és Cheese bankok képviselői, akiket Monet és Deniche képviselnek és a Pay Bas bank képviselője. Ezekkel a megbízottakkal fogják a kölcsön és stabilizációs tárgyalásokat folytatni.

Bukarestben megvesztegetésen tettenértek és nyomban letartóztattak két magasrangú minisztériumi főtisztviselőt

Bucuresti-Bukarest, július 12. A Rador szűkszavú távirati jelentése arról ad hírt, hogy a pénzügyminisztériumban ma két magasrangú tisztviselőt in flagranti értek megvesztegetésen. Stefanescut, az illetékügyi osztály al-

igazgatóját és Dragost, a pénzügyi államtitkár kabinetfőnökét már régebben gyanuba fogták, hogy a szeszki-mérés engedélyekkel trafikálnak. Most sikerült tettenérni őket és azonnal le is tartóztatták mindkét magasrangú ál-

lamj tisztviselőt. A letartóztatás Bukarest politikai és társadalmi körében nagy feltűnést keltett. Előreláthatólag az affárnak folytatása is lesz és újabb szenzációs letartóztatások várhatók.

Tirolban tüntetéstől fél az olasz kormány. Innsburekből jelentik Olaszország július 10-iki dátummal lezárta az olasz határnak Ausztria felé eső részét, mert a tiroli németek részéről tüntetéstől fél. Ugyanis ekkor lesz a boseli diadalemlék leleplezési ünnepe.

Egy debreceni asszony kislívával együtt felakasztotta magát. Debrecenből jelentik: Szolnoki Sándorné hajduböszörményi asszony férje rossz bánásmódja miatt tegnap két éves kislívával együtt felakasztotta magát. Az asszony öngyilkossága elkövetésekor másik kétéves fiát is hirtelen alá vette. Már mindketten a kórházban voltak, amikor a lakásba betoppant a tejesasszony, levágta és megmentette őket. Szolnokinét férje állandóan verte és ezért lett öngyilkos.

A letartóztatott Bourbon herceg ügyéről hivatalos kommunikét adott ki a budapesti rendőrség. Budapestről jelentik: Tudvalevő, hogy a rendőrség letartóztatott egy fiatalembert, aki magát Bourbon hercegnek adta ki. Az ál-Bourbon herceg kihallgatásánál azt mondta, hogy jogosan viseli ezt a címet, mert a spanyol király morgantikus házasságából szárazik. A főkapitányság megállapította, hogy az álherceg görög származású, akinek valódi neve Glitis Constantin. Erre a megállapításra a herceg kijelentette, hogy ilyen nevet is visel, mert a görög királytól, akinek rokona, a kereszttségben ezt a nevet kapta. Az Uj Nemzedék szerint a főkapitányság hivatalosan is kijelentette, hogy az előlított álherceg nem azonos egyetlen Bourbon herceggel sem. Ugyanezt állítja a követség is. Az ál-Bourbon herceg szemben egyelőre büncselekmény konkrét gyanúja nem forog fenn. A budapesti rendőrség most a párisi rendőrség értesítését várja. Az egyik feltétele szerint az álherceg egy romániai szélhámossal azonos.

Beszélgetések százéves emberekkel. Egy madridi újság eddig verseny nélkül álló eredeti rovatot nyitott meg. Ebben a rovatban százéves emberekkel való beszélgetéseket közöl. Úgy látszik, hogy Spanyolországban sok százéves embere van, mert különben az új rovatban hamar kifogyta a lélekzete. Az első, akit megszólaltat a lap, Perera José, aki száz-három éves. Negyvennyolc évig uccasprő volt José Gibraltárban, aztán egy hirtelen ugrással ügyőke lett az államsorsjegyjáratknak. Legérdeke- sebb az a tény, hogy az anvía most is él. Százhuszonhétéves és még teljesen egészséges. Josének azonban még három fivére is érdekességre tarthat számot. Az első százkilenc, a második százhat, a harmadik százöt éves. Bi-

zonnyal a családban van a dolog, mondogatja José, mert külön-külön más-más életmódnak van. A legidősebb fivérem például sohasem iszik, míg én nem vetem meg a jó bort. A nősülésben se lehet az ok. Én agglégény maradtam. Pedro bátyám pedig már régen dédnagyapa.

Pilótánélküli repülőgépet mutattak be a lebourgeti repülőtéren. Párisból jelentik: A Petit Journal hatalmas cikket ír arról, hogy a napokban a lebourgetti repülőtéren bemutatták Boucher-Max mérnökök pilótánélküli repülőgépet. Az új típusú repülőgépet a földről rádiósugár által vezetik. Ez a módszer állítólag sokkal jobb, mint ha a gép kormányozható ember ül.

Egy kellemes meglepetést tart az Ön számára minden gyógyszerár, drogéria és illatszertár, ha egy darab udítóhatású Elida Favorit vagy Ideal szappant vásárol. Teljesen ingyen fog kapni egy doboz pudert az újman bevezetett Elida Luxus puderből, mely újból vissza adja az arcának nőies matt árnyalatát. Sohasem fog más pudert használni. Egy doboz Elida Luxus-puder ára: 50 lej.

Herzlemlek Máramaroszigeten. Tudósítónk jelenti A máramaroszigeti Zs. N. Sz. helyicsoportja a kebelében működő összes ifjúsági csoportokkal már hetek óta készül a Polgári Kör nagytermében f. hó 15-én délelőtt folyamán megtartandó és minden tekintetben igen nívósan ígérkező Herzl-gyűlés-megnyitvára. Hogy az előadásra a zsidóság minden rétege elmehessen, a rendezőség elhatározta, hogy áldozat árán is, beléptíj nélkül rendezi meg az idei Herzl-ünnepélyt, amelyek máramarosi zsidó szempontból különös, fontos jelentőséget tulajdonít. Az ünnepély műsorszámai a következők: Román himnusz: Előadja a sómérénekkar. Prológ: dr. Fried Abraham, a helyicsoport elnöke. El mole rachmim: Sómérénekkar. Ünnepi entrékbeszéd: dr. Marton Ernő, az Uj Kelet főszerkesztője. Messias Heroldja Giszkalaytól: Weisz Janka aviva. Az ünnepély után következnek különböző beszámok és egyéb aktualitások.

Figyelmeztetés állampolgársági ügyben. A cluj Curtea de Apel mellett működő állampolgársági feebbezési bizottság utabban a következők ügyében határozott: Eugen Grosz Hateg, sotia lui Elemér Jakab, Isac Rosenfeld, Leopold Erczmann, Camila Lewy, J. Silberger, Vasilie Kepes, Friedmann Dávid, Wilhelm Mund Cluj. Aluer Iebovits, Romuli, Solomon Friedmann Bileag, Rozalia Duszardi Dej, Adolf Pasek Petroseni.

Preddy, a csodagyerek. Mindenütt vannak csodagyerek, persze sehol sem annyira mint Amerikában. Bebizonyította ezt a csodagyerek kongresszusa, amelyet nemrég tartottak Newyorkban. A kongresszuson még a csodagyerek közt is feltűnt a kilencéves Gest Pál, aki a legutóbbi tíz hónap alatt négy drámát írt. Ott volt aztán Cohen Bobby, aki hat éves gyerek letére egész csomó zeneszerzőmennyel lepte meg a kongresszust. És végül a nyolcéves Svanson Gerard aki egész csomó saját szerzeményű festménnyel állott elő. Seattle városának a helyilapja most azzal akarja letérni a kongresszus sikerét, hogy elmondja: az ő városkájának is van egy csodagyereke, aki csak négy éves és már két éves kora óta nem csak cigarettát, hanem szivart is szív. Megveti az olcsó fajtát és csak drága minőségűt szív. Vele szemben kicsoda Gest, Cohen és Svanson! kiált fel a helyilap. Költő, muzsikás és festő van sok a világon, de négy éves korában vastag szivart szívni, arra csak Rigg Freddy képes.

Idegen állampolgárok cégbejegyzése. A kereskedelmi és inarkamaráknál eddig az a rendszer volt érvényben, hogy idegen alattvalók cégbejegyzését a befizetés után engedélyezték, az idegen állampolgár cégbejegyzéséhez nem elég a befizetés után engedélyezték, ahhoz a munkügyi minisztérium autorizációját is meg kell szerezni.

Ahmed Zoghú királlyá koronáztatja magát. Londonból jelentik: A British United Press tiranai jelentése szerint Ahmed Zoghú bey, az albán köztársaság elnöke elhatározta hogy augusztus 24-án királlyá koronáztatja magát.

Ebedlőbutor, porcellánedény, fértöltőny, utazótáska, villanylámpa, villanydrót, csengő felszerelés, párdjvány, petróleumlámpa, asztalnemű, zsirosbődnél eladó Kleimé. Király-ucca 43. Megtekinthető délelőtt 8-11-ig, délután 2-3-ig.

Megjelent egy új találmány zsidó naptár, amely egyetlen lapra nyomtatva 152 évre (80 évre visszamenőleg és 72 évre előre) szól. E naptáron, amely magvarázattal van ellátva, mindenki könnyen eligazodhat és így egész életre el van látva pontos naptárral. Különösen nélkülözhetetlen rabbioknak, dajának, saktereknek és ügyvédeknek. Megrendelhető Farkas Mártonnál Cluj, Str. Marinescu 20, vagy az Uj Kelet könyvosztályánál Cluj, Str. Baron L. Pop 10. Ára 20 lej.

Hirdessen az Uj Keletben

Péntek, 1928
A hir
A „Po
P
A kormán
(Bucuresti-
Kelet tudósító,
kölcsöntárgya
talmas papam
adnak hírt, a
teiben is a ne
felvert s vilá
stein affér pe
cseszlovákiai
zetesen potom
ország és az
magyar járad
tiv francia tu
tudva, hogy M
tehát aranyér
járadékpapiró
tól. A Blume
rány lett és a
lyásos francia
részességét áll
szabásu pata
Bukaresti k
tárgyalások k
dék-papir-pa
tesen a kölcs
az összes na
tasát kérte m
lamennyi álla
lélt az alattv
radékkötvény
vásárlását, v
kérte. Bratia
az egyes álla
gát, de már
dék-kötvények
kezdtek a főv
azt súlyos p
resti lapok n
Antonescut a
revalorizáció
roltatta a pá
teletnek teki
hogy aztán n
rajtuk.
A kormány
Antonescu-üg
egyik nagy n
ján figyelme
járadékpapir
üzérkedés fol
con. A kormá
titkos nyomó
szálai Párisb
állapítást ny
papir-spekul
„Politica” cin
kesztő-tulajdo
A lapjelet
megállapított
épen úgy jár
Blumenstein.
dék-papir-stok
nül a kölcs
után, ugy az
európai metr
a járadékpap
portoknál elh
mánya garan
papírok felér
tai szerint H
dolgozott s a
ponti irodát r
ban. A „Po
„Adeverul” é
csak számos
földi politikai
pacitással áll
A nemzeti
„Dreptatea”
tesz több libe
ter akciója t
Hir szerint a
nem engedi n
rését az orszá
hangban tiltá
Követeli, ho
haza, vezessék
állapítsák me
társai. Az A
felfedezések a
dalmi köréibe
A kormány
mellett folyt

A hirhadt Blumenstein-affér pendantja robbant ki Bukerestben A „Politica“ főszerkesztője rengeteg járadékkötvényt cenzúrázott Párisba és revalorizációra „preparálta“ a papirokat

A kormány nem engedi hazatérni Alfred Heftert, hogy ne leplezhesse le büntetését

(Bucuresti-Bukarest, július 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) A bukaresti lapok a kölcsöntárgyalásokkal kapcsolatosan hatalmas panamabottány kirobbanásáról adnak hírt, amely méreteiben és részleteiben is a nemrégben még oly nagy port felvert világszenzációt keltő Blumenstein affér pendantjának látszik. Ez a csehszlovákiai származású fezőr emlékeztetesen potomáron összevásárolta Magyarország és az utódállamok területén lévő magyar járadékpapirokat és azokat fiktív francia tulajdonosoknál helyezte el, tudva, hogy Magyarország revalorizálva, tehát aranyértékben fogja megváltani a járadékpapirokat külföldi tulajdonosaiktól. A Blumenstein-afférból világbotrány lett és a nyomozás rendkívül befolyásos francia és német politikusok bírnasságát állapította meg ebben a nagyszabású panamában.

Bukaresti lapjelentés szerint a kölcsöntárgyalások kitermelték Románia járadékpapir-panamáját is. Románia ismeretesen a kölcsönhöz és a stabilizációhoz az összes nagy európai államok támogatását kérte megbízottjai útján, — de valamennyi állam a támogatás első feltételül az alattvalói tulajdonában lévő járadékkötvények arany lejben való visszavásárlását, vagyis teljes revalorizálását kérte. Bratianu Vintila sorra ismerte el az egyes államok igényeinek jogosultságát, de már a francia kézen lévő járadékkötvények revalorizálásánál suttogni kezdtek a főváros politikai körében, hogy azt súlyos panama előzte meg. A bukaresti lapok nyíltan megvádolták Victor Antonescut azzal, hogy tudva a közeledő revalorizációról, potomáron összevásárolta a párisi tőzsdén az addig értéktelennek tekintett járadék-kötvényeket, hogy aztán milliók haszonnal adjon tulajdok.

A kormány diszkrétén ad acta tette az Antonescu-ügyet. Közben azonban az egyik nagy nyugati állam követsége útján figyelmeztette a kormányt, hogy a járadékpapirokka ismét fantasztikus fizetkedés folyik a nemzetközi pénzpiacra. A kormány külföldi ügynökei útján titkos nyomozást vezetett be, amelynek szálai Párisba vezettek és rövidesen megállapítást nyert, hogy az újabb járadékpapir-spekulációt Alfred Hefter, a „Politica“ című bukaresti napilap főszerkesztő-tulajdonosa irányítja.

A lapjelentések szerint a nyomozás megállapította, hogy Hefter akciójában éppen úgy járt el, mint annak idején Blumenstein. Potomáron hatalmas járadékpapir-stokkot vásárolt össze közvetlenül a kölcsöntárgyalások megkezdése után, ugy az országban, mint különböző európai metropolisok tőzsdéjén s ezeket a járadékpapirokat sikerült olyan csoportoknál elhelyeznie, amelyeknek Románia garantálta a tulajdonukban lévő papirok felértékelését. A nyomozás adatai szerint Hefter széles apparátussal dolgozott s a műveletek irányítására központi irodát rendezett be magának Párisban. A „Politica“ főszerkesztője, az „Adeverul“ és a „Lupta“ szerint ugyancsak számos külföldi, de elsősorban belöldi politikai személyiséggel és pénzkapacitással állott összeköttetésben.

A nemzeti parasztpárt hivatalos lapja, „Dreptatea“ félre nem érthető célzást tesz több liberális politikusra, akik Hefter akcióját támogatták és elősegítették. Hír szerint a kormány elhatározta, hogy nem engedi meg Alfred Hefter visszatérését az országba. Az ellenzéki sajtó egyhangúan tiltakozik ez intézkedés ellen. Követeli, hogy Heftert igenis hozzák haza, vezessék be ellene a vizsgálatot és állapítsák meg, hogy kik voltak a bűntársai. Az Alfred Hefterrel kapcsolatos felfedezések a főváros politikai és társadalmi körében óriási feltűnést keltettek. A kormány a legnagyobb diszkréció mellett folytatja tovább a vizsgálatot,

amelynek szálai Berlinbe és Londonba is elnyulnak s amely — ha csak el nem tussolják, — szenzációs leplezésekre fog vezetni.

Alfred Hefter, a román járadékpapir-nama hőse, egyike a legragyogóbb tollú és legbefolyásosabb publicistáknak, aki a fővárosi társadalmi és politikai életben is meglehetősen tekintélynek örvendett. Személyes jó barátja Titulescu külügyminiszternek, aki őt államköltségen vitte magával sajtó-attasé minőségben Genfbe, az optánsper tavaszi tárgyalásaira. Személyes barátság szálai fúzik Mihail Maiorescu volt pénzügyi államtitkárhoz is, aki sűrűn kereste fel ifásaival a „Politica“ hasábjait és végül — last but not least — jó viszonyban volt Gogo volt belügyminiszterrel is, akit a „Politica“ minden politikai és irodalmi kérdésben hűségesen támogatott.

Hefter lapja, a „Politica“ három nappal ezelőtt váratlanul beszüntette megjelenését. A lap rövid kommunikéban jelentette be, hogy megjelenését ideiglenesen felfüggeszti s a lap igazgatósága a beszüntetést bizonyos adminisztratív átszervezéssel indokolta meg. Minthogy Alfred Hefter dús gazdag ember és többmillió vagyon ura, amelyet az utóbbi 5 évben szerzett, nyilvánvaló volt már akkor, hogy a „Politica“ eltűnésének más természetű, sokkal mélyrehatóbb okai vannak. Most azután kiderült, hogy a „Politica“ a kormány utasítására szüntette be megjelenését s így Hefter kezéből kiesett egyetlen védőeszköze. Lapja egyébként egyike volt a legjobban szerkesztett és legnívósabb román sajtó orgániumoknak, amely arról volt különösen nevezetes, hogy tipografailag a legkifogástalanabb köntösbe volt öltöztetve. Liberális ellenes volt, de nem folytatott

Sir John Robert Chancellor alezredest neveztek ki Palesztina új főkormányzójává

Az új főkormányzó ősszel foglalja el hivatalát

Cluj-Kolozsvár, július 12. Az angol gyarmatiügyi hivatal hivatalos jelentése szerint a király az ősszel hivatalából távozó lord Plumer helyébe sir John Robert Chancellor alezredest Palesztina főkormányzójává és katonai főparancsnokává, valamint Transjordánia főkormányzójává nevezte ki. Chancellor alezredest 58 éves. 1923 óta első kormányzója és katonai főparancsnoka Dél-Rhodésziának. A Wami szolgálatba 1890-ben lépett, 1896-ban résztvett a Dongola-expedícióban, 1897—98-ban pedig a Tirah-expedícióban. A háboruban számos kitüntetést szerzett. Később törzskapitánya lett a

hadügyminisztérium hirszerző osztályának, majd a honvédelmi bizottság segédtitkárává és utána a gyarmatiügyi bizottság titkárává neveztek ki, 1911-ben a Mauricius szigetek, 1916-ban pedig Trinidad kormányzója és katonai főparancsnoka lett. Palesztina új főkormányzójának kinevezése gyorsabban jött, amint azt várták és hamarra döntötte az összes kombinációkat. Az új főkormányzó neve zsidó körökben éppen olyan ismeretlenül cseng, mint három évvel ezelőtt lord Plumeré. A londoni Times pontos és kitünő adminisztrátornak

mondja Chancellor alezredest, akinek Rhodesiából való távozását mélyen bánja az egész tartomány. A Cionista Világszervezet mindenestre meg fogja az alkalmat találni arra, hogy az új főkormányzót a cionista politika jellegzetességeivel megismertesse. Ugy Palesztina lakossága, mint az egész cionista közvélemény mélyen bánja Plumer lord távozását, aki a krízis legnehézebb napjaiban mindig segítségére készült állott a zsidó kolonizáció szolgálatára. Az új főkormányzó kinevezése természetesen csak személyi és nem politikai változást jelent.

Megdöböntő adatokat közöl Erdély elnéptelenedéséről a belügyminisztérium statisztikai osztálya

Mig az ókirályságban 20, Erdélyben mindössze 7.5 promillel szaporodott a lakosság 1926-ban

(Bucuresti-Bukarest, július 12. Az Uj Kelet tud.) N. T. Jonescu, a belügyminisztérium statisztikai osztályának vezérigazgatója csak most készült el az 1926-os esztendő népesedési statisztikájával és az a statisztika — melynek legérdekesebb adatait elsőnek van alkalmunk közölni — megdöböntő képet fest az erdélyi népesedési viszonyokról. Ezek a rideg számok minden érvelésnél jobban bizonyítják, hogy Erdély lassu pusztulásnak van kitéve és ha a kormány sürgősen nem változtat azon a következetes politikáján, hogy Erdélyt mint valami gyarmatot más elbírálásban részesíti, mint a többi országrészeit akkor Erdély menthetetlenül elpusztul. A belügyminiszteri statisztika szerint a legtöbb erdélyi városban 1926-ban több volt a halálos eset, mint a születés és senki előtt sem lehet kétséges, hogy ez az áldatlan gazdasági viszonyok és a teljes leszegényedés okozták.

A halálos esetek száma 1926-ban az országban 372.948 volt, míg 1925-ben csak 361.905 halálos eset történt, Erdélyben 118 ezer 865-en haltak meg, míg 1925-ben csak 114.799 halálos esetet jelentettek be. Ezek szerint 1926-ban 4066 halálos esettel több történt, mint 1925-ben. És ha ezzel az adattal szembe állítjuk a születési statisztikát, akkor már teljes egészében kibontakozik az a katasztrófa, mely Erdélyre vár 696 születési plusszal szemben 4066 a halálos eset többlet. Ennél megdöböntőbb és beszédesebb bizonyítékra nincs is szükség.

Mit jelentenek e beszédes adatok, ha nem egyebet, mint annak a politikának teljes csődjét, mellyel az impériumváltozás óta Erdélyt kezelték. A jelentős procentuális eredményei a következők: Az egész országban ezer lélekre esik 35.8 születés. A regátban a születések százaléka ezer lakos után: 40, míg Erdélyben csupán 29.9. A halálzási és születési eredményeket egybevetve az ország természetes szaporulata, a következő volt: Ezer lélek után a lakosság száma növekedett az egész országban 13.8. A regátban a szaporulat 20 promill volt, míg Erdélyben a lakosság száma csak 7.5 promillel szaporodott.

N. T. Jonescu vezérigazgató jelentése szerint 1926-ban az ország egész területén összesen 606.864 születés történt, míg 1925-ben a születések száma volt 605.655. Erdély területén az újszülöttek száma: 153.868, míg 1925-ben 153.172. Tehát 1926-ban csupán 696 újszülöttnél több született

A vezérigazgató által elkészített jelentés ezután sorra veszi mindazokat a városokat, ahol az 1926 évben többen haltak meg, mint születtek. Ezek a városok a következők: Temesvár, Arad, Nagyvárad, Déva, Dicsőszentmárton, Lugos, Csíkszereda, Udvarhely, Szentgyörgy és Zilah.

Egy ilyen statisztika, mint egy érzékeny szeizmograf jelzi, hogy az éveken át tartó súlyos gazdasági válság alapjaiban rázkódtatta meg a széles néprétegeket. Az a vezérigazgatói jelentés, melyből e megdöböntő adatokat kiszedtük ma a belügyminiszter asztalán fekszik és e kiáltó memento talán felhívja az illetékes körök figyelmét, hogy meg kell szűnnie annak a gyarmati politikának, mely e katasztrófális eredményeket okozta.

Csak 14 napig

tart a kedvezmény, hogy bármely szakküzletben minden darab Elida Favorit vagy Ideal-szappan vásárlásánál

egy próbadoboz Elida Luxus-Puder ingyen kap.

Az Elida Luxus-Puder kiváló minőségűt a remek Ideal-és a hasonlíthatatlan Favorit-szappan szavatol. Új csomagolása, — választékos illatosítása — és rendkívül finom minőségétől az Elida Luxus-Puder minden fogyasztója el van ragadtatva. Vegyen minél előbb!

FAVORIT-SZAPPAN 30.- Lej IDEAL-SZAPPAN 39.-, 52.- Lej LUXUS-PUDER 50.- Lej

ELIDA

militáns pártpolitikát, az ellenzéki pártok közül főleg az avarescánusokkal szimpatizált. A lap általában progresszív irányú volt és kisebbségi ügyeknek mindig önzetlen szószólója.

Szeptember 1-én teljesen átszervezik a helyi és interurban telefon-szolgálatot

Uj előfizetői és interurban-dijakat állapít meg a szeptemberben életbelépő szabályrendelet

(Cluj-Kolozsvár, július 12. Az Uj Kelet tud.) A közlekedésügyi minisztérium melletti működő speciális bizottság elkészítette a telefonra vonatkozó szabályrendeletet, amely néhány pontjában érdekes újításokat tartalmaz. A szabályrendelet elsősorban azt az újítást vezeti be, hogy interurban-beszélgetéseknél a kapcsoló állomás kezelője köteles bejelenteni a beszélgetőnek, hogy hány percet kell a kapcsolásig várnia, amit a kezelő tisztviselő a jelentkezések számából tud.

A telefondijakat illetően a szabályrendelet négy osztályba sorolta és állapította meg a díjakat. Az első osztályba azok a hálózatok kerülnek, amelyeknek 5000-nél több előfizetőjük van, a másodikba 500-5000, a harmadikba 50-500 és a negyedikbe 1-50 előfizetővel rendelkező hálózatok jutnak. Az előfizetési díjak aszerint különböznek, hogy milyen vállalatok milyen célokra használják fel a telefont. Így

a) a privát lakásokon és olyan helyeken, ahol semmiféle jövedelmező mesterséget nem űznek, iskolákban, zárdákban, kórházakban, valamint az orvosi rendelőkben, szülésznek lakásán, fogászoknál, mérnököknél és ügyvédek lakásaiban az első kategóriában 5000, a másodikban 4000, a harmadikban 3000, és a negyedikben 2500 lej az egy évi telefonhasználati díj;

b) az állami hivatalokban felállított telefonállomásokért évenként az első kategóriában 6000, a második kategóriában 5000 ezer, a harmadikban 4000 és a negyedikben 3000 lej használati díj fizetendő;

c) szokért a telefonállomásokért, melyeket gyárakban, üzlethelyiségekben, ipari műhelyekben, egyszóval abban a helyiségben, ahol az abonens mesterséget folytatja, állítanak fel az első kategóriában 7000, a másodikban 6000, a harmadikban 4000 és a negyedikben 3000 lej fizetendő;

d) a hitelintézetekben, hotelekben, fogaszóhelyeken (vendéglőkben, sördékhelyeken, cukrászdákban) felszerelt telefonállomásokért az első kategóriában 11.000, a másodikban 8000, a harmadikban 5000 és a negyedikben 3000 lej fizetendő;

e) a klubhelyiségekben felszerelt telefonállomásokért az első kategóriában évenként 16.000, a másodikban 11.000, a harmadikban 6000 és a negyedikben 3000 lej fizetendő.

A postahivatalokból eszközölt telefonbeszélgetések tarifáját a következőképpen állapították meg:

Helyben minden 3 percig tartó beszélgetés ára 5 lej, minden további 3 percre 3-3 lej fizetendő. Vidéki telefonbeszélgetések esetén egyazon megyében 3 perces beszélgetés 25 kilométernyi távolságra 10 lej, 60 kilométerig 15 lej és 100 kilométerig 20 lej. A szomszédos megyékben eszközölt telefonbeszélgetésekért minden 100 kilométer távolság 20 lej díjazás von maga után.

Este 9-től reggel 8-ig eszközölt telefonbeszélgetésekért a rendes díjak 60 százaléka fizetendő. Sürgős beszélgetések a rendes beszélgetés háromszorosába kerülnek. Napilapok, és hírlaptudósítók reggel 8-tól fél 9-ig, délután 1-től 3 óráig és este 6 órától éjjel 12 óráig 50 százalékos engedményben részesülnek.

Meghatározott időpontra kért interurban telefonbeszélgetés Bukarest, Galac, Braila, Konstanca, Kraiova, Timisoara, Brassó, Temesvár, Kolozsvár, Csernovitz, Jasi és Kisenev felhívása esetében a rendes taxa háromszorososa, más városok felhívásakor az eredeti díj kétszerese.

Az új telefonszabályrendelet csak szeptember elsején lép életbe.

Sándor jugoszláv király Hadzsizs tábornokot bizta meg az új kormány megalakításával

BELGRÁD, július 12. Sándor király ma délelőtt Hadzsizs tábornokot volt hadügyminiszterként kérte fel az új kormány megalakítására. Hadzsizs tábornok azonnal hozzáfogott a kormány megalakításához. Az új kormány semleges férfiakból fog állni, akik munkatársait az ország valamennyi részéből egyenlő arányban fogják kiválasztani.

A rettenetes melegek miatt nyitott ablakoknál tanácskozik az angol alsóház

LONDON, július 12. Tegnap Londonban a hőség elérte a 83 Fahrenheit-fokot. Ilyen meleg két esztendővel ezelőtt volt Londonban. A nagy hőségben az alsóház elnöke megengedte, hogy a képviselők nyitott ablakoknál tanácskozzanak. A Buckingham palota őrségét árnyékba állították. A levegő tisztasága folytán ma a francia partokról repülőgépen látható volt a londoni Kristálypalota. A nagy melegben több parkban a száraz fű kigyulladt.

Mária királyné az év végén újra Amerikába akar utazni

(BUCURESTI-BUKAREST, július 12. Az UJ KELET tud.) A bukaresti lapokban néhány nappal ezelőtt híradás jelent meg arról, hogy Mária királyné Amerikába utazik. Udvari körökben cdfolják a lapok híradását, amelyet tulko-rainak tartanak. A hírből annyi jelel meg a valóságnak, hogy MARIA királyné, az Egyesült Államokból kapott számtalan invitálásnak eleget akar tenni, amelynyiben az év végén amerikai utazást tervez, amelynek kapcsán az északamerikai Egyesült Államokban és Kanadában fog hosszabb látogatást tenni.

A királynőt utján ILEANA nagyhercegnő fogja kísérni. Az amerikai utazás során főképpen az Egyesült Államok nagyobb ipari centrumait és a kanadai ut-tetvényeket fogják megtekinteni.

Volpi pénzügyminisztert féltékenységből bocsátotta el Mussolini

Róma, július 12. A két miniszteri lemondás közül Fedele távozása nem kellett nagyobb meglepetést, Mussolini igen nagy súlyt helyez a jó viszonyra a Vatikánnal és az elemi iskolai oktatás reformja körül Fedele többször összejöttkö-zésbe került a Vatikán álláspontjával, vagy legalább nem bizonyult elég tapintatos diplomatának az ellentétek áthidalása körül folytatott tárgyalásoknál. Ezért kellett távoznia és lemondásának lehetőségével egy idő óta már számoltak.

Annál inkább meglepte az egész közvéleményt Volpi pénzügyminiszter egész váratlan távozása. Volpi egyaránt bevált mint bankigazgató, mint a tripoliszi olasz gyarmatbirodalom újjászervezője és mint pénzügyminiszter. Nevéhez fűződik a lira árfolyamának stabilizálása, az államháztartás szilárd alapjainak kiépítése és a külkereskedelmi mérleg egyensúlyának érdekében folytatott céltu-datos munka. Az olasz kamara fölemelkedett helyéről, mikor a háborús tartozások kérdésének rendezése után Volpi hazaérkezett Amerikából és ugyancsak helyéről fölemelkedve ünnepelte a lira árfolyamának stabilizálásáért a lemondott pénzügyminisztert.

Valóban vitás kérdés volt az, milyen árfolyamon történjék a stabilizálás. Volpi lehetőleg kerülni akarta az árfolyamjavítást, mert féltette az olasz gazdasági életet az ezzel kapcsolatos zökkenésektől, míg Mussolini preszliázusokból szeretett volna egy minél magasabb árfolyamot.

Végre létrejött a megegyezés a miniszterelnök és a pénzügyminiszter között, de Volpi kénytelen volt engedményeket tenni. Egész valószínűtlenül hangzik az, hogy ez a már történeti emlék indította volna annyi idő múltával lemondásra Volpi-t és így más magyarázatot keresnek a váratlan személyesére a pénzügyminisztérium élén.

Gróf Volpi volt a legslyosabb egyéniség és a legerősebb tekintély az olasz kormány tagjai között, noha nem lépett be a fascista pártba és épen csak elfogadta megválasztását tiszteletbeli fascista-távként. Eleinte csak a pénzügyi körökben fogadták nagy bizalommal a Banca Commerciale volt alelnökét, de az elmúlt évek alatt a politikai világban és a közvéleménnyel szemben is nagyon megnövekedett a befolyása. Sőt halkán arról kezdtek süttogni, hogy Volpi a jövő embere és épen nagy szerephez juthat akkor, ha valamilyen oknál fogva sor kerülhet a visszatérésre a normális viszonyokhoz. Volpi természetesen a legtartózkodóbban viselkedett és semmiféle alátámasztást nem adott azoknak a várokozásoknak, amelyek feléje fordultak. Mégis, úgy látszik tekintélyének folytonos növekedése mellett az ilyen süttogva terjesztett kombinációknak is részük volt abban, ha Volpi hirtelen, minden átmenet nélkül hirtelen a pénzügyi tárcától. A nehéz feladatot elvégezte, most már egy jelentősebb ember is folytathatja munkáját és Mussolini nem szereti az olyan mi-

nisztereket, akikről sokat beszélnek.

Mosconi szenátor, aki gróf Volpi örök vette át, megbízhatóbb fascista elődénél és igazán nem fog érvényesülni Mussolini mellett saját egyéniségével.

Az állami nyomda igazgatója gyanánt, hir szerint jól bevált Mosconi és a pénzügyminiszter székbe a fiatalosság energiáját hozza magával.

A miniszteri kinevezésekről sokkal kevesebbet beszéltek, mint arról, hogy a kormány rekonstrukciójával nyolc államtitkár indít el az érvényesülés útjára Mussolini, iavarészt a fascista párt fiatalágának soraiból. Ezek közül kettő vagy három többé-kevésbé szakembereknek is számíthat, de az államtitkárok kiszemelésénél a fascista párt körül szerzett érdemek érvényesültek. Így például Mosconi szenátor mellé került államtitkár gyanánt Casolini képviselő, aki 1922-ben Milánói és Veronától szállotta meg a feketeinges csapatok élén, tehát van múltja, csak azért kérdéses, vajon mit szőtt volna Volpi ahhoz, éha Casolini képviselőt állítják mellé államtitkár gyanánt.

Köhl a levegőből koszort dobott Ebert sírjára. Heidelbergből jelentik: Köhl százados oceanrepülő ma délután Frankfurtból jövet Berlinnek tartott repülőgépen, közben kitért Heidelberg fölé, ahol a temetőben a saiat és Hünefeld szalagos koszoruját dobta le Ebert volt birodalmi elnök sírjára. A szalagon a következő felírás volt: „Az első birodalmi elnök emlékének”. A gép nagyon alacsonyan repült, úgy-hogy a koszorúk pontosan a temetőbe estek. A koszorúkat Ebert sírjára helyezték. A repülőgép ezután még egy kört írt le Heidelberg fölött, majd folytatta útját Berlin felé.

Július 17-én tárgyalják Wolf ezredes hazaarulási perét. Bécsből jelentik: Tudvalevő, hogy Wolf ezredes a császárhű néppárt vezérének, nemrégiben hazaarulás címén letartóztaták, mert az ezredes Kun Béla letartóztatásával kapcsolatban Magyarország Ausztriába való katonai bevonulását követelte egy röpiratban. A hazaarulási perben a bécsi törvényszék most kitűzte a főtárgyalás dátumát melyet július 17-én tartanak meg.

Pontos Autóbus-járatok Mocianu menetrendjében

Az ALBINA kózkaktár - Cluj
bérbe adja előnyös feltételek mellett a város központján fekvő, napi 2 vagon öriöképességgel bíró

műmalmát.

A malom vizierőre, ugyiszintén villanyerőre berendezett 100 lóerős motorral is fel van szerelve. Részletes felvilágos-tással (írásban is) a kózkaktár irodájában szolgál (a vasuti állomással szemben)

Amateurok, fény-képészek!

Fényképezési cikkeiket a legolcsóbban

BERNAT

papírházánál, Piața Unirii 29. sz. alatt

szerezhetik be.

ELECTROMOPHON

Ujdonság

A világ letehetőleg legjobb zene-készüléke, lektromos erőre, automatikus kikapcsolással. Minden áramra alkalmas.

Nagyban eladás vezérkénviselősege:

OROLOGIUL

Bucuresti, Str. Carol 60.

Péntek, 1928 július 13.

— Osztárok. Bukaresti egyetem többi főiskola és elnevezés az egyetem végrehajtás egyetemi tanárt. Az fakultáson eken végző gántanárrok zéshez pály az egyetem rok közül kat asszisz rom rangos adók (confé jai az egye

— Óriási Hamburgból egyik raktá mozott, ren potot a tűz tüzoltóság munkával anyagi kár

Tenn I-a Trend

Neu férfi-háza

Vic COM C

Röntgen ké tubus, diath ca

Radiologi készü

S

orvosi és lerakata B cuzino 2. Teljes körű berendezések Mekanoterap lések. Meleg Elsőrangú spektus

! יונג

דר שאדנער נען. פערנער 152 יארדע. מענדע יארדע עדענעע מיט קלארט אונד אויסרעכנונג. לע דיא לוותר: Uj Kelet könyv

Farkas Márton

קונדע 20 לע

— **Osztályozzák az egyetemi tanárokat.** Bukarestből jelentik: A bukaresti egyetemen és annak mintájára a többi főiskolákban is többféle rangú és elnevezésű tanár működött. Most az egyetemi oktatásról szóló törvény végrehajtási utasításában csak kétféle egyetemi tanárt állapítottak meg: a rendes (titular) és a magán- (agregat) tanárt. Az orvosi jogi és állatorvosi fakultáson ideiglenes jelleget, a többi-eken végleges jelleget karnak a magántanárok. A magántanári kinevezéshez pályázat utáni lehet jutni, míg az egyetemi tanárokat a magántanárok közül hívják meg. A professzorokat asszisztensek segítik, akiket három rangosztályba sorolnak. Az előadók (conferentiar) nem lesznek tagjai az egyetemi tanári karnak.

— **Óriási tűz a hamburgi kikötőben.** Hamburgból jelentik: A Kaisershafen egyik raktárában tűz ütött ki. A felhalmozott, rengeteg memmvívségű fagyapota a tűz teljesen elhamvasztotta. A tüzoltóság háromórát megfeszített munkával tudta a tüzet lokalizálni. Az anyagi kár óriási.

— **Leon Daudet kegyelmet kap.** Párisból jelentik: A mai minisztertanács állapítja meg, hogy a július 14-iki nemzeti ünnepen kik részesülnek a politikai elítéltek közül kegyelemben. A kegyelemre előterjesztett vétkesek listájában valószínűleg szerepelni fog a híres royalista vezérnek, Leon Daudetnek a neve is, aki tudvalegőleg megszökött egy francia börtönből és a határon át Belgiumba menekült. Ha a kegyelem bekövetkezik, Daudet minden bizonnyal vissza fog térni Párisba hogy folytassa politikai harcát a kortársaság ellen.

— **Rakétagépen a Vénus felé.** Condet Róbert, egy amerikai feltaláló a Vénusz csillagra készül utazni. A dolog igen egyszerű. Megkonstruált egy egészen különös rakétarepülőgépet, amellyel a világűrbe akarja magát lövetni, egészen addig a pontig, ahol megszűnik a föld vonzóereje. Itt aztán úgy reméli, belekérül egy meteor pályájába, amely elviszi a Vénusz közelébe. Az pedig már csak csekélység lesz, hogy eitörnyövel lebecsátkozzék Vénusz csillagára. Ez az örült terv Condet urat az egész amerikai sajtóban komikus figurává tette. Azonkívül a feltalálónak még az is a baja, hogy seholnan se tud pénzt találni. Hogy megszerezze a pénzt, arra a tervre határozta el magát, hogy találmányának egy nagy modeljét pénzért mutogassa. Miama város törvényhatósága azonban, amelytől erre nézve engedélyt kért, elutasító határozatot hozott, amelynek indokolása nem minden humor nélkül való. Condet ur, monlja az indokolás, a Vénusz csillagra akar elindulni, nem pedig egy látványos bódét nyitni.

— **A kolozsvári kamara-együttes dési estélye.** Tegnap este mutatkozott be Dési közönsége előtt a kolozsvári kamara-együttes szabad színiestélye és irótársasága. A fiatal és rendkívül komoly célkitűzésű alakulat első vidéki estélye a legteljesebb erkölcsi siker jegyében zajlott le: a közönséget meglepte és fascinalta az első erdélyi kamara-színiestélye eredeti és komoly színvonalú játéka és főleg a rendezésnek az a stílusa, amely nálunk még teljesen szokatlan. Az előadáshoz Halász József mondott magvas, jól átgondolt bevezetőt, aki ismertette a fiatal írói és művészi alakulat célját és programját. Ezután Alexander Newerow orosz író: Iván Ielke című dramatisztikus meséjét játszotta el az együttes, melynek szereplői közül Lőrincz Béla és Dabóczy István alakításai művészi elmélyülés eredményei voltak. Salamon László konferánszát, melynek aktuális szatírája megneveztette a publikumot, sok tapsal honorálták. Pap Nusi táncszámai figyelemreméltó sikert arattak. Walter Gyula újabb költeményeiből olvasott fel négy valódi gyöngyszemet a közönség benső tetésze mellett. Finta Zoltán minden szavát, melyet az egyes számok előtt mondott s az erdélyi lyra legnemesebb alkotásait reprezentáló verscím nagy szeretettel fogadta a közönség. A legkomolyabb és legmélyebb dícséret azonban a kamara-együttes tehetséges, fiatal rendezőjét, a férfi-erőgiát is megszégyenítő Henter Erzsébetet illeti. Rendezésében Anatole France Néma asszonya egészen új ízt és színt nyert — és forró sikert aratott. A vígjáték szereplői közül Vértes Benő, Fekete Béla, Reiter Róbert excelláltak és mindenekelőtt Major Honka, a cím szerep kreálója. (R.)

A jó érett banán felséges egy éték.
Mindenütt kapható, „Vegyétek, egyétek.”

— **Meghalt a tengeraltjáró feltalálója.** Londonból jelentik: Junius 28-án halt meg Wight-szigeten 85 éves korában John Isak Thornycroft angol hajózási vállalkozó, a tengeraltjáró feltalálója. Sir John, egy festő fia, Romában született és kora ifjúsága óta hajótervezéssel foglalkozott. Tizenhét éves korában megépítette a Nautilus nevű hajót, az akkori kor legnagyobb hajóját. Huszonegyéves korában hajógyártat alapított Londonban. Itt épült a Miranda nevű első tengeraltjáró hajó. A Miranda ugyanis majdnem teljesen a víz alá tudott merülni. Az akkori viszonyokhoz képest imponáló méretei voltak, harminchat láb hosszú volt s tízennyolc és fél mérföld sebességet tudott óránként kifejteni. Thornycroftnak sikerült megjavítani a hajógépezetek szerkezetét és meglepő hajókat építeni. Később Southamptonban alapított nagy hajógyártat. 1910-ben a Themsén egy motorcsónakot mutatott be, amely 40 mérföld sebességet tudott kifejteni. Thornycroft rekordjait és felfedezéseit már régen túlhaladta a mai technika, azonban ez nem von le abból a megállapításból, hogy egyike az angol tengeri hegemonia továbbfejlesztőinek!

Cserkészek, autósok, sportolók!
Aluminium mentő — Dobozt, elsősegélynyújtásra okvetlen vigyének magukkal. — Ára 200 lei. Csopartos beszerzésnél 1% engedmény. Székiúdi Flohr Gyógytár, Cluj

Ne menjen a strandra Strandkrém nélkül.
Kapható minden gyógytárban, drogeriában és illatszertárban. Csak eredetit fogadjon el.

Pályázat.
A satu-marei nyilvánosjogu román tannyelvű ort. izr. elemi iskola iskolaszéke pályázatot hirdet egy férfi és egy női tanítói állásra.
Pályázhatnak olyan zsidó vagy román nemzetiségű tanerők, akik a román nyelvet szóban és írásban tökéletesen bírják és a román nyelvviszsgát sikerrel letették.
Az állás f. évi szeptember 15-én elfoglalandó.
Költségek csak a meghívottnak térítetnek meg.
Pályázatok egyszerű másolatokkal, fizetési igények, valamint a családi állapot megjelölése mellett alábbi címre küldendők.
Dricetiunea scoalei primare izr. ort. Satu-Mare, Str. Col. Iacobini 4.

SPORT

Az Universitatea országos szezonnyitó uszóversenye

Az Universitatea f. hó 15-én vasárnap délelőtt 9 órai kezdettel a városi strand-fürdőben rendezte meg szezonnyitó országos uszóversenyét. A versenyen hatalmas mezőnyök indultak és azon biztosan részt vesz a váradi NSE, valamint az aradiak teljes gárdája is. A rendezmény külön érdekessége az ott eldöntésre kerülő városok közötti vízpoló mérkőzés, amelyben Cluj város A) csapata a váradiakkal, B) csapata az aradiakkal mér össze erejét.

A Bástya Erdélyben. Bár a temesvári kerület futball alosztálya f. hó 15-től, augusztus 15-ig futball tilalmat rendelt el kerületében, a Kinizsi és TAC mégis tárgyalásban vannak a szegedi Bástya kitűnő profiegyüttesével, hogy ezen hó végén két barátságos mérkőzésre ráadjon le Temesvárra. A Bástya az elmúlt vasárnap saját otthonában 4:2 arányban megadta a kényszerítette a Hungáriát verő bécsi Rapidot, mely eredményre az összes közép-európai egyesületek felügyeltek. A Bástya döntését a mérkőzés elfogadását illetőleg még nem ismerjük ugyan, tény azonban, hogy beleegező válasza esetén is a rendező egyesületeknek a kerületi sportszövetséggel a tilalmat kell feloldatnia, majd az országos sportszövetség és helygymnizterium engedélyét is ki kell kérniük. Amennyiben a mérkőzések tényleg létrejönnek, úgy Temesvár amugy is elkényeztetett futball közönsége újra élvezetes sporteseménynek lesz szemtanúja. A Kinizsi két legutóbbi nemzetközi mérkőzésén mutatta ki oroszlankörmeit, a TAC pedig vasárnap 6:1 arányban fölényesen verte Resicán az UDR csapatát, mely pedig csak az elmúlt hetekben ugyanilyen arányban győzött a Banatul kitűnő együttese fölött.

Míg a temesvári vezető egyesületek nemzetközi mérkőzésekkel kedveskednek a közönségüknek, addig a váradi NAC és cluji Romania az őszi bajnokságra fegyverkeznek. A NAC elhódította a Törökves két krekjét Plest és Sternberget. A Romania Krischofferral, a KAC volt bekejjével megerősödvé fog az ősszel szerezni, aki hosszas és kellemetlen térérbajából végre felgyógyult.

Coltea—WAC 4:2 (1:1). A brassói Coltea szerdán 4:2 arányban verte a romániai aran lévő bécsi WAC-ot, mely ezen igen szép teljesítményt első sorban kapusának Löblnek (volt Haggibhor) köszönhetette, aki a leghatékonebb lövéseket is ártalmatlanná tette.

Magyar vízpoló válogatott—Bayern 6:0 (0:0). A Németországban turázó magyar válogatott fenti arányban verte a Bayern 07 együttesét, mely Németország legjobb csapatának tekinthető.

Meghívó. A Haggibber Sportpálya Rt. f. évi július 22-ér délelőtt 11 órakor a Neolog izr. hitközség Cluj, Cal. Rag. Ferdinand 52 sz. a. helyiségében megtartandó rendes évi közgyűlésére. Tárgysorozat. 1. Az igazgató-sz. jelentése. 2. A felügyelő-bizottság jelentése. 3. A felmentvények megadása. 4. Az igazgatóság választása. 5. A felügyelő-bizottság választása. 6. Indítványok. Megjegyzések: az eredmény-számok megtekinthetők Wesel Károly urnal Cluj, Str. Gh. Baritiu 7. b) A közgyűlésen szavazati joggal csak azok bírnak, kik a közgyűlést megelőzően 24 órával Wesel Károly urnal a részvényeket helyettesítő csemevénnyel leteszik. c) Indítványok csak úgy tárgyalhatnak, ha a közgyűlést megelőző 3 nappal Wesel Károly urnal Cluj, Str. Gh. Baritiu 3. közötteknek. d) A részvényesek alapszabályok szerint megkövetelt számban való meg nem jelenés esetében a közgyűlés 1928 VII. 22 én délelőtt 11 órakor fog megtartatni a jelenlévők számára való tekintet nélkül a fenti tárgysorozattal a fent megjelölt helyen. Cluj, 1928 július 10. Az igazgatóság.

Hidressen az „Uj Kelet”-ben

Tennisnadrág I-a drill Lei 540
Trench-Coat Lei 3400
Neumann M. Cluj
férfi- és fiuruha-áruháza Piața Unirii 14.

Victor X. Ray corporation CHICAGO
Röntgen készülék — eredeti Coolidge tubus, diathermia, quartz-lámpa, electrocardiograf s egyéb

Radiológiai és elektroterapiai készülékek vezérképviselője

SANAX

orvosi és higienikus készülékek
lerakata București Str. Gh. Cantacuzino 2. Telefon 202-02 és 206-22.
Teljes körházi, szanatoriumi és hőfürdő berendezések, Elektroterapia-Hidroterapia Mekanoterapia. — Egész-égügyi felszerelések. Melegítő és ventiláló készülékek. Elsőrangú referenciák. — ingyenes prospektusok és felvilágosítások.

בעקאנטמאכונג
לוח לשנת תרפ"ט אין זעהר שאהנער אויספירונג איזט יעצט ערשינענען. פערנער איזט ערשינענען אין לוח פון 152 יארען. 70 פערנאנענען אונד 82 קאממענדע יאהרע זעהר אינטערעסאנט אויסערעכנעט מיט איין שליססעל וועלכער ערקלארט אונד בעלעדערט גאנץ נענען דיא אויסעכונג. זיינע הויפט בעציערונגען קוקעלע דיא לוחות: Uj Kelet könyvostálya, Cluj Str. B. L. Pop 10
אדער בייא: Farkas Márton, Cluj Str. Marinescu No. 26.
פריי ווען 152 יארען קאלענדער 20 לען

Parisien szálló
GLUJ
24 szoba berendezése és felszerelése jutányosan
36. Értekezni: Vermesnél, Cluj, Juliu Maniu 5.

Közgazdaság

Haz Uj Kelet gazdaságl ankéja

Hogyan látja egy bukaresti vaskereskedő a vasipar helyzetét?

Miért mentek tönkre a vas-kiskereskedők. A vasipari kartell és a külföldi vasárú. A kartell árstabilizációs hatása

(Bucuresti-Bukarest, július 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) A szomszédos iródban kattognak az írógépek és ez szolgál-tatja a kísérő zenét, ahhoz a nyilatkozat-hoz, melyben az egyik legnagyobb buka-resti vasnagykereskedő a vasipar helye-zetét lefestette bukaresti tudósítónk előtt.

— Az általános gazdasági krízis a mi sorainkban is súlyos rendet vágott, de a nyomasztó viszonyok miatt egész sereg-gel dőltek ki a kis és közép vaskereske-dők. Ön azt kérdezi tőlem, hogy mi az oka annak, hogy a román kereskedelmi élet vesztésglistáján a textílesek után közvetlenül mi következünk. A válaszom a következő: Az állat export megbénulá-sával a parasztek teljesen elpénztelened-tek és ezt elsősorban az okozta, hogy a vágóállatok ára majdnem a felére eső-kent, már pedig a mi iparunknak majd-nem elsősorban a parasztek voltak a fo-gyasztói, a parasztek nem jövök, nem újítják meg a szerszámaikat, a felszerelésüket és ami a legjobban fáj nekünk: nem épít. Nem-régsiben Erdélyben jártam és tanúja vol-tam annak, amikor egy környékbeli pa-raszt — nálunk már majdnem bojárnak is beillene — egy kapa árával már hóna-pok óta tartozott egy vaskereskedőnek és jelenlétemben fizetett az adósságára száz lejt.

— Az igaz, hogy állat exportban idő-közben némi könnyítés lépett be, azonban a piac közben elfogyott. A második ok ami miatt a mi helyzetünk ennyire szo-moruvá vált, a kormány adózási politi-kája, a tavalyihoz képest milliárdos emel-kedést mutat az adóösszeg, amely nemcsak bennünket sújt, de a fogyasztóinkat is tönkre teszi. Ezután következik a faexport stagnálása. Nem is kell rész-letezni, hogy a fakitermelő vállalatok, melyen elsősorban szerepet játszottak a fo-gyasztóink között és mindaddig, amíg meg nem indul újra a nagyarányú fa-export és míg a fások vissza nem nyerik a magyarországi és egyéb külföldi piaco-kat, csak nehezen tudom elképzelni, hogy a mi bransunk talpra állhasson. Tehát, amint látja a kereskedelmi életben szá-zszorosan is beigazolódik az a mondás, hogy „ami neked fáj — nekem is fáj...”

— A kiskereskedő az, aki közvetlenül jut összeköttetésbe a fogyasztóval és így alapjában véve az ő helyzete a legnehe-zebb. Nála hitelbe vásárolnak és ha eljön a lejárat ideje, esedékessé válnak a váltói,

akkor hiába szalad pénzért és azt teite, amire a szükség kényszerítette, hogy pénzhez jusson, még veszteséggel is el-adta az áruját. De ezenkívül még egy csapás várt a kiskereskedőkre. Az árak az utóbbi években nem voltak stabilok. És míg a kartell nem jött létre, a gyárak lefelé egymásra licitáltak és a bizony-talanság a kiskereskedőket megzavarta, sohasem tudhatta, hogy a szomszédja nem szerzi-e be az áruját olcsóbban mint ő és helyenként a verseny emiatt annyira kiélesedett, hogy szinte haszon nélkül adtak túl az árukon. Rengeg kis va-skereskedő csukott be az utóbbi időben, Temesváron, Karánsebesen, de Erdély többi részeiben is napirenden voltak a csődök és a fizetéseképtelenségek.

— Egészen természetes, hogy a fizetés-képtelenségek elsősorban a középkereske-dőket érintették, akik minden ilyen csőd alkalmával súlyosan voltak érdekelve. Az első jelenség, amit ezek a csődök ma-gukkal hoztak, az volt, hogy a középke-reskedők sürgősen leléptettek és maguk is kiskereskedők lettek. A legnagyobb csőd, ami a paicot érte a nagyváradi Schwartz és Ullmann cégnél történt volt. Ez az évtizedes jó renoméjú üzlet a tulaj-donos önhibáján kívül egy élet munkája után az áldatlan gazdasági viszonyok haramzezején vészelt el.

— Az utóbbi időben a vaskereskedők helyzete ha nem is javult, de legalább annyi történt, hogy a piac stabilizálódott. A kereskedő ma csak annyi árut vesz, hogy azt biztosan el tudja adni. Minden kereskedő ellene van a kartellnek, azon-ban kénytelen mindenki megállapítani, hogy épen ezek a kartellek okozták az árak stabil helyzetét, ami kiküszöbölte az egymásralicitálását és így a sok ha-jaink között legalább egytől megszabadul-tunk. A vaskartell még ugyan nincs per-fektuálva, csupán próbaidőre mondják ki a gyárak ezt a kartellszerű viszonyt és a vasnagykereskedők között is csupán próbaképen történt az árak eladási árának a fixálása. Természetesen csak a je-lentősebb árúknak kellene egyöntetű áron forgalomba, ami mint említettem egy-lőre azt okozta, hogy a kereskedő telie-sen tisztában van azzal, hogy mennyiért — adhatja el az áruját.

— Ez a kartellszerű megállapodás még csak kezdetleges stádiumban van, de úgy hallom, a próbaidő már a vége felé jár

Huszezer lejes életbiztosítást ad az Uj Kelet minden előfizetőjének

Az Uj Kelet ingyenes biztosítást ak-ciója szokatlanul nagy visszhangot kel-tett előfizetőinek és olvasóinak körében. Minthogy kiadóhivatalunkhoz naponta érkeznek kérdések ingyenes biztosítási akciónk részleteire vonatkozólag, itt új-ból közöljük az akció feltételeit. Kíván-ságára minden előfizetőnk, valamint azokat, akik ujjalag lépnek be előfize-tőink sorába, a Fonciera Általános Biz-tosító Rt.-nál, Románia egyik legjobb bonitású biztosító intézeténél a sorso-lási népbiztosítási osztályánál 20ezer lej erejéig biztosítjuk és pedig úgy, hogy 220 illetve 310 lej ajándékban részesül.

Ha már előfizetője az Uj Keletnek és beküldi az egynegyedévi előfizetést előre úgy az Uj Kelet fizeti ki a bizto-sítási kötvényilletéket, valamint az első és hatodik hónapban esedé-kes részleteket. Annak a régi elő-fizetőinknek, aki egyszerre egy féle-vi előfizetési díjat küld be, kifizetjük kötvényilletékét, valamint első, hatodik és kilencedik hónapban esedékes díját, vagyis a kötvényilletéken kívül három hónapon keresztül az Uj Kelet vállalja a biztosítási díjtételek befizetését.

Aki még nem előfizetője az Uj Kelet-nek, annak nem szabad elmulasztani a most kínálkozó alkalmat és már azonnal be kell lépjen előfize-tőink sorába, mert ezzel nemcsak a legjobb erdélyi lapot szerzi meg magá-nak, de kötelességét teljesíti családjá-va szemben és szerencsés esetben már néhány havi díjfités után is, ha a kötvényt kisorsolják, megkapja a teljes biztosítási összeget.

Annál könnyebben megkötheti min-denki ezt a biztosítást, mert új előfize-tőinknek is megadjuk ezt a páratlan kedvezményt. Ha az új előfizető az egy-negyedévi előfizetési díjat beküldi, úgy

neki is kifizetjük kötvényilletékét, vala-mint az első és a hatodik hónapra ese-dékes díj összegét. Tehát háromszázhusz lej előfizetési díjból kétfőszázhusz lejt a Fonciera Biztosító Társaságnak fizetünk be előfizetőnk javára és így mindössze száz lejbe kerül az Uj Kelet negyedévi előfizetése.

Az új előfizető a onban egy féle-vi előfizetési küld be, annak még nagyobb kedvezményt adunk, mert a kötvény-illetéken kívül kifizetjük helyette az első, hatodik és kilencedik hónapokra eső díjrészleteket, vagyis összesen három-százöt lejt és így az Uj Keletet az első negyedévben mindössze tíz lejért kapja. Senkinek sem szabad tehát elmulasztania ezt az alkalmat.

Még ma vájja ki alábbi szelvényün-keket, küldje be negyedévi vagy féle-vi előfizetési díját és nemcsak a lapot kapja meg napról napra, de telje-sen ingyen, rögtön kézhez veszi kötvényét is, melyben a kötvény-illeték és az első hónap díja nyug-tázva van.

Ha a negyed, illetve féle-vi előfizetési díjat küldte be, a harmadik és hatodik hónapokban, illetve a kilencedikben nem kell pénzt küldjön a biztosító társasá-gnak, mert ezekben a hónapokban az Uj Kelet fizeti be ön helyett a díjat és automatikusan, minden fizetés nélkül kapja meg a száldírozott nyugtát róla.

Fizessen elő tehát még ma s a mel-lékelt szelvényvel jelentse be igényét az ajándékra.

Itt közöljük a szelvényt, melyet azok-nak, akik a biztosítási kedvezményt igénybe akarják venni, be kell küld-e-niük és annak alapján a Foncierával felvételjük az ajánlatot, melynek fent körülírt kötelezettségei beünket ter-helnek.

Fonciera Általános Biztosító

sorsolási népbiztosítási szabályzata szerint, az Uj Kelet felhívása alapján biz-tosítási kívánom magamat huszezer lejre

Kelt 1928

Név

Foglalkozás

Lakhely

Pontos cím

Olvasható írást kérünk és pontos címet.

és akkor valószínűleg a nyugati mintára az összes cikkeket pontosan a megszabott pontos áron fognak forgalomba kerülni. És így a verseny majdnem ki lesz zárva a piacról. Egészséges-e ez az állapot vagy nem, nem akarok erről beszélni, az én véleményem a következő. Beteg a gazda-sági életünk és a mai helyzetben talán ez a helyes gazdasági formula. A gyáros kényszeríti a kereskedőt a szolid és biztos üzletre. Ha majd meglesz a stabilizáció és a viszonyok felveszik a régi biztos nor-

mális kereteket, akkor talán még banni fogjuk, hogy ma örömmel üdvözöljük, mi kereskedők, a vasyárak kartelljét.

— A kartell első következménye volt a külföldi áru eltűnése. És ez azért történt, mert a romániai gyárosok megállapo-dásra jutottak a külföldiekkel az árakra nézve és ma a kereskedő választás előtt áll. A rudvas ára 9.70 lej, akár külföldi gyártól vagy belfölditől rendeljük. Ezzel szemben a belföldi árut azonnal át lehet venni, míg a külföldi áru után előbb meg kell fizetni a vámot. Ami azonnali készpénzkiadást jelent.

Olaszországban tovább folyik a gazda-sági protekcionizmus. Olaszországban a gazdaságügyi miniszter újabb rendeletet bocsátott ki, amely a belföldi ipart sza-bad elhatározásában tovább korlátozza. A protekcionista vámpolitikára nem segített az olasz barnaszénbányák helyzetén, ezért egyszerűen rendeletet bocsátottak ki, amely előírja az összes olasz vállala-tonak a hazai Farnaszén használatát. Ezenkívül 20%-os tarifakédezménnyel szállítható a barnaszén az olasz vasuta-ikon. A minisztérium egyes esetekben nemcsak a felhasználandó mennyiséget és mennyiséget, hanem az árakat is meg-szabhatja. Az olasz ipari körökben nagy nyugtalanságra adott okot az új szénren-delet, amely a szabad gazdasági tevékeny séget illuzióriussá teszi.

Sok ezer utas dicséri a Mocianu me-netrend pontosságát!

TÖZSDE

Valutapiac 1928 július 12 (Rador)

DEVIZÁK	Közelsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	Newyork
		Nyitás	Zárlat						
Zürich	3150-3155	—	—	492	3170	1105 250	13 53	6 030	1926 2
Newyork	16365-163 5	51910	5190750	2555	16425	57 370	709	3375	—
London	799-800	252475	252430	13425	800	219 0	344/25	16 416	48637
Paris	641-6 6	2032	203150	—	46	224 650	2775	13217	39150
Milano	862-865	271750	271751	13380	862	300 4	371150	17770	52325
Prága	886-487	153775	153 325	—	488	176 025	210075	—	29050
Budapest	904750	90 850	90 850	—	2863	—	—	—	—
Belgrad	2860-2865	91275	913	—	289	—	12352	588	—
Bukaresti	—	318	318	1560	—	1 68 75	12462	5935	176
Varó	—	—	—	—	—	35150	434	20675	61
Bécs	2310-2315	7317	731750	—	1875	643 250	7949	37844	—
Berlin	3920-3925	1237750	12377	—	315	809 25	—	475 750	—
					3925	4367 250	46892	80465	—

Száz lej árfolyama. Zürich (uto) 318, Paris 1560, Budapest 35150, Bécs 434, Prága 20675

Színház

A Ma
Péntek: Hók
ször. A
sikerü u
komédiá.
tásában.
Szombat: 2-odszor
Jasárnap d.
árakkal:
364.)
Jasárnap est
(Délután
Poór Lil
Hétfő: A tem
szer. Mo
10 lej. S

Ma este
reje. Lázás
vár közönsé
mutatni az
és legnagyobb
ját, a Hóku
HókuSzpóku
thy Frigyes
kuszpókus
lesz.

Vasárnap
adás lesz v
ban. Délutá
árakkal (50
című napfé
fogják előad
hídy Adrie
Hoykó Fere
pekben. Es
leghíresebb
szinrekerül
ban. Erre a
vételese
nyesek, han
utáni helyár

Tempom
legnagyobb
egyike Fodo
mű vigjátéka
kal fog szin
előadásra is

00000

Jó

Dr. Biró
(Piața Unir

000

SZABÓ IA
történeti reg

AZ

köny

A

Megrendelhet
lyában, Cluj,

Színház - Művészet

A Magyar Színház műsora:

Péntek: Hókuszpókusz. (Ujdonság előszór. A budapesti Vigszínház óriási sikertől ujdonsága. Curt Götz híres komédiája, Karinty Frigyes fordításában. Ssz. 362.)

Szombat: Hókuszpókusz. (Ujdonság 2-odszor. Ssz. 363.)

Vasárnap d. u. 6-kor: Marika. (Mozihely-árrakkal: 50, 40, 30, 20, 10 lej. Ssz. 364.)

Vasárnap este háromnegyed 9-kor: Cárno (Délutáni mérsékelt helyárrakkal. Poór Lili fellépésével. Ssz. 365.)

Hétfő: A templom egere. (Ujdonság 4-ed-szer. Mozihelyárrakkal: 50, 40, 30, 20, 10 lej. Ssz. 366.)

A színházi irada hírei:

Ma este van a Hókuszpókusz premie-reje. Lázás kíváncsisággal várja Kolozs-vár közönsége a mai estét. Ma fogják bemutatni az európai színházok legújabb és legnagyobb feltűnést keltett szenzációját, a Hókuszpókusz című komédiát. A Hókuszpókusz-t Curt Götz írta és Karinty Frigyes fordította magyarra. A Hókuszpókusz második előadása holnap este lesz.

Vasárnap Marika és Cárno. Két előadás lesz vasárnap a Magyar Színházban. Délután 6 órakor olcsó mozi-hely-árrakkal (50, 40, 30, 20, 10 lej) a Marika című napfényes ragyogó ujdonságot fogják előadni Marsi Gizivel, Székely-hidy Adriennel, Kemény Lászlóval, Hoykó Ferencel, Mihályival a főszerepekben. Este háromnegyed 9 órakor a leghíresebb magyar darab a Cárno fog színpadkerülni Poór Lilivel a címszerepben. Erre a vasárnap esti előadásra kivételesen nem a rendes helyárrak érvényes, hanem sokkal olcsóbbak, a délutáni helyárrak!

Templom egere mozi-helyárrakkal. A legnagyobb sikerű magyar ujdonságok egyike Fodor László Templom egere című vígjátéka hétfőn este mozi-helyárrakkal fog színpadkerülni. Jegyek a hétfői előadásra is már most megválthatók.

Jó izlésű nő

nem teli magán a tennisével, uszásán, tán nál az izléstelen hönaljszöröket. Eltávolításukra az abszolút értelmetlen „TOT” védjeggyel a angol szövevesztőt használja, mely az életlen ször-szákak, archajakat nyomtalanul feloldja, eltünteti. — Ara csontkaparóval együtt Lei 100. Ha variábil nem volna, forduljon

Dr. Biró gyógyszerészhez - Cluj (Piata Unirii). Ne fogadjon el mást

SZABÓ IMRE történelmi regénye

AZ UTOLSÓ MÁGIKA

megjelent könyvalakban
A számozott példány
ára 120 lei.

Megrendelhető az Uj Kelet könyvostá-lyában, Cluj, Str. Băron L. Pop No. 10.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszer közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Állatkéreseknél 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetéseknél díja előre fizetendő. Jelíges levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg ekeivel van. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Parisien Aruház Rt. berendezése részletekben is eladó. Stelázások csiszolt üveges pult fiókokkal, fadabozok, villany lusterek és minden üzleti célra szolgáló berendezések. Értekezhetni a Parisien Aruházban — Cluj.

Nagyszében-ben (Sion) jövő tané-ben németül beszélő zsidó uricsalád teljes ellátást ad iskolásgyerekeknek. — Internatusi fegyelm, tanulási segítség, tápláló étkezés. Cim: Bernátné, Medias, Strada Mihai Viteazul 40. 740

32 éves, erettségizett lelkű család-ból származó izr. fiatalember vagyok vagyonom: szesz-gyár, földbirtok, egyéb ingatlan és egy jövedelmező bank igazgatója vagyok. Komoly há-zasság céljából keresem, nem feltétlen vagyonos, de disztingválthölgyek ismeretségét. Leveleket „Előzékeny férj” jellegre a kiadókba kérek

Német-magyar gép- és gyorsnőző géptani állást keres. Szíves megkereséseket „Perfekti” jellegre a kiadókba.

Barzel
fierarie - vasúziét
CLUJ
(Kolezsvár) P. M.
Viteazul 13. szám.
Telefon 10-43

Kifutó fiu délutáni fel-ételt. Cim a kiadókban.

Román, német és heber órákat ad diploma tanár. Cim a kiadókban.

Üzlethelyiség
Urania mozgó mellett, olcsó, éret kiadó. — Cim: Lloyd Express, Cluj, Rtr. Radu 9. 735

Iskolásgyermekek teljes ellátásra elfogad a jövő iskolaévre izr. uricsalád. Zongora gyakorlat és oktatás. Fördöszoza használat. Gondos felügyelet. — Levelbeli vagy személyes megkeresés-k özv. Berger Antalné, Oradea - Nagyvárad, Str. Cantemir 42. I. 7. (Bothy Odón-ucca) címre.

Zongora kftűnő állapotban levő, helyszíre miatt, azonnal eladó. Muzem- u. 4., ajtó 2.

Lakást kaphat egy fiatal pár, vagy két fiatalember, Str. Ilie Macălar 16., özv. Rétine

Francia levelezést vállalkozó délelőtti órákban — Ajánlatokat „Di'ome” jellegre a kiadókba.

Legolcsóbb és legszebb parókkakat

készíti
Holländer Izidorné
Dej

A CLUJ

TACAMUL

ezüstárugyarban készült minden darab evőeszköz és dísz tárgy ezen

gyarjellel van ellátva.

800-as ftomság!

Gyártmányaink minden jobb eszköz-üzletben megrendelhetők. — Viszonteladókknak:

„TACAMUL”
Ezüstárugyár, Cluj,
Strada N. Iorga 11/A

Telefon 4-82. Sürgőnycim: „Tacamul”

LITHYNIA Gyógyvíz

Paptamási ásványvíz

Vese-, hólyag- és epebántalmak legjobb orvossága. Képviselet DACIA viztelítő-üzem, Cluj, Calea Regele Ferdinand

KÖNYV

UJDONSÁGOK

SZASZANOV

Végzetes évek

az európai katasztrófa a cári Oroszország háborús külügyminiszterének beállításában. Paleologu nagy-sikerű naplójának szerkesztője

Ára 408 lei.

SCHIDLOF:

Az érvényesülés művészete

Művészet a színi élet, aki társaságban mozog

Ára 90 lei.

Mau'ice Paleologue

II. Sándor cár tragikus regénye.

Ára 128 lei.

Lucien Murat hercegné

Nagy Katalin cárnő szerelmi élete.

(A híres cárnő első őszinte, leplezetlen életrajza.)

Ára 128 lei.

TOLSZTOJ

legnagyobb szerelmi regénye

Karenina Anna

ura kapható. — A kötetes 1000 lapos regény **ára 384 lei.**

Ujra kapható **ERDOS RENEE** könyve

A nagy sikoly

(A népszerű író legkeresettebb könyve.) Az első és második kötet ára összesen 340 lei.

Marian Harry Kleopatra szerelmi élete

Egyiptom hírneves királynőjének aki egymásután hódította meg a római birodalom fejeit, első magyar nyelvű életrajza. **Ára 136 lei.**

Mauriac

A méregkeverő

a lélek poétájának, első magyar nyelvű könyve. A ma regényei sorozat. Ára izléses vászonkötésben **231 lei.**

Lehetetlen szabadulni **Wallace** igazgató regényének varázsát. Olvassa el

A Pollantha titka

című regényét és ön is megerősíti ezt. **Ára 136 lei.**

A titokzatos banda

Ára 190 lei.

Zola

A pénz

Ára 289 lei.

SHAW

Ember és felsőbbrendű ember.

(Uj kiadás.) **Ára 170 lei.**

Ludwigh Wolf

A játékos

Ára 204 lei.

REUBENI, a zsidók fejedelme

Írta: Max Brod

Mégegyszer ellenszegül a fiu, bizalmatlankodva, sötét nézéssel: »Nem volt-e hiba tőlünk, hogy «Heifikert» kiáltottunk?» És engedjük, hogy megfosszanak hatalmuktól és becsületüktől és még áldásunkat adjuk rá és javainkat gazdátlanok kiáltjuk ki. De ezeket már nem meri a fiu hozzátenni. Elhallgat az apa fenyegető tekintete alatt.

Még sohse nézte így őt az apja — ilyen ellenségesen, ilyen áthatóan. Lehetéges-e, hogy anyira ismeri őt az apja, hogy e pillanatban az ő szemei előtt is az a szürke téli nap jelen meg amely falopással és »gazdátlanok« nyilvánítással kezdődött... akkor persze ugyancsak rosszul állna ez a dolog, akkor teljes egészében felmerhetné Dávid ellenállásának értelmét. De lehetetlen, hogy egy felnőt olyan pontosan emlékezzék...

És mégis... Az apja okos, nagyon éleselméjű, Dávid látja, hogy apja szemei mögött, mintegy képsor vonul el az emlékezés és az ő szentségtelen feleletét egész sulvosságában fogja fel.

És most felemeli az apa az öklét... Igen, Mindent megértett és borzasztóan jól értett meg mindent. Még sohase ítélte meg fiát a szelid apa. Most azonban, hogy egy gonosztévőről van szó, aki bírálja az ősi törvényeket, »Ued ki a fogait« mondja az irás az ivenekről.

Dávid várja az ütést. Az apa azonban leereszti a kezét. Tilos ezen a napon gyermekre kezét emelni. Av hó 9-ike szerencsétlen nap, amelyen minden rosszul végződhetik. Az ütés is eltérhet és halálos lehet.

Nem tévedésből és nem is szeretetből — ezt jól tudja Dávid — húzódott vissza az apja keze — hanem hogy a régi szokásnak eleget tegyen.

Rémülten mered apjára, — egy idegen arc az, amelyen nehéz harag felhője húzódik és megkövesedve örökre ott marad.

Ezen a forró éjszakán nem lehet aludni. Az apa imádkozik, sir, nem látja a fiát. — Hirtelen Dávid is feisir. Elfogja a félelem, hogy ezt az arcát sem ért ütést sohasem fogja kiheverni.

5.

Nem csoda, ha Dávid, — apja nagy elkeseredésére — alig jut előre tanulmányaiiban.

A fiu böjtöl. Nem akar ágyban aludni többé, éppúgy, mint az apja. A padlón alszik el, az anyjának kell őt ágvába vinnie. Leszavanyodik, köhögni kezd. Ezt megsíri a napi tanulás.

Éjjel-nappal olvas és tanul. De ugy látszik, ez sem a helyes módszer. Ha kihallgatják hétről-hétre, egyre kevesebbet tud. A tanítója utmutatásait engedetlenül hallgatja, ellenkezik, elcsúszló hangon. Gyakran sir a gyermek és kezét tördéli. A tekintete sohse derül fel. Nagy fekete szemei elvesztik fényüket. Azóta, az Av hó 9-ike óta, félelem ül rajta. Az apjától fél. Folyton az ütés suhogását várja, amit megérdemelt, de még nem kapott meg. Az apának mindig és mindenben igaza van. Fokozott buzgósággal igyekszik a fiu, hogy visszanyerje őt magának, de mindig újra az történik, mint azon a hosszú, rettenetes, forró nyári éjen: az apa nem is látja őt, nem törődik vele. Igaz ugyan, hogy be szél vele az apja, de azok általános szavak, nem olyanok, amelyek kizárólag neki szólnak, hanem mintha bármelyik fiának egész tömegéhez szólnának. Csak akkor, még a láthatatlan, érezhetetlen, mindenütt jelenlévő csapás előtt, csak akkor beszélt közvetlenül hozzá az apa. Az utolsó szeretetreméltó szó »Izrael szépségének« szó-

lott, mely egyenesen az égből hullt alá. Ez a szó megmaradt a fiuban. És naponta újból kezdi kinzó életét Dávid szívében. Az utolsó apai szó, még mielőtt az áldást mondó száját eltorlaszolta volna a harag.

És kétségbeesve mondja el Dávid minden nap: »Büneinkért jutottunk a számkivetésbe.«

Gyakran olvasta mostanában a »Gittin« fejezetet, a Echo rabbat midrast. Jozefon »Zsidó háboruját.« Jobban érdeklődik őt ezek az irások azoknál az előírt fejezeteknél, amelyek tervszerűen segítik őt istenfélelemhez és tudáshoz, ezek az irások, amelyek egyebek közt a város védelméről és elcsérléséről szólnak. A fiu utánanéz, hogy történet-e mulasztás a harcban. Kissé megkönnyebbül a szíve, amikor látja, hogy a legvégsőkig, a belépésükig küzdöttek. Együtt érez a zelota párttal, Gorionnal és Abba Sikrával és helyesli, hogy Bethar erőinek átadása után a tanítók törtekeresekbe göngyölték és elégették tanítványukat. És mikor látja, a védekezők magasztos áldozatkészességét és utólrhetetlen harci művészetüket, a fejét szakadatlanul azon töri, hogy mi okból végződött számukra rosszul ez a háború. A sok találgatásból, amit a régi irások nyújtanak, a mester és tanítványainak története hat rá a legerősebben.

Egy kézművesmester élt egyszer Jeruzsálemben — így szól a történet. — aki pénzt kért kölcsön egy tanítványától és feleségét küldte el a pénz után. A tanítvány megnáál tartotta a szép nőt és mindenféle csalafintasággal elérte, hogy a férje elvált tőle. Miután így a mester nem tudta adósságát megfizetni, azt mondta neki, a meggazdászott tanítvány: Gyere és dolgozd le nálam a tartozásodat. A tanítvány és az asszony ebédnél ülnek, a mester kiszolgálja őket és mikor telt a poharukba, könyvei peregek a szeméből és behullanak a poharukba. »Ebben az órában pecsételték meg a legfelsőbb ítéletet a zsidók fölött.«

A fiu lelke maide szétszakad a múlt bünei miatt. Ő, ha mindent jóvátehetne imádkozással, folytonos önsanyargatással, ha ő egy igazán jó, jámbor, kegyes ember lehetne! — De amit az iskola kíván tőle, nehéz ünnepi szabályok ide-odaforogatását, a kivételek felsorolását, az egymással szemben álló nézetek szellemes összeegyeztetését: ezt a munkát nem tudja végezni.

Amiál inkább érdekli a kegyetlen tiranusnak, Titusnak a sorsa, s még álmában is követi. Ahogyan a szent sir körül a szent város elpusztítása után kihívón beszél istennel: »Te a tengerbe süllyesztetted Fáraót, de a szárazföldön én verem le gyermekeidet és te tehetetlen voltál velem szemben.«

Akkor isten egy kis megvetett teremtményét, egy szunyogot, küldte hozzá, amely Cézárnak az orrán keresztül az agyába furakodott. Hét év alatt jó kövérre hizott. A Cézár halála után látni akarta valaki a szunyogot és a halott fejét széthasították. A szunyog akkora lett, mint egy fecske, szája ércből való, körmei vashból. — Hogy elfelejtse a hasogató fájdalmat, a császár kovácsokat hozatott, akiknek folytonfolyvást kalapácsolniok kellett a szobáiban. Ezért a munkáért négy szut fizetett a nem zsidóknak, a zsidóknak ellenben semmitsem, mert amint ő mondta: »Érd be azzal, hogy ellenségedet szenvedni látod.«

Harinc napig folyt ez így, ettől kezdve meg szokta a szunyog a kalapácsolást és ez a módszer sem használt. Dávid kegyetlenül felkacag az ilyen szörnyű részeken és még kevésbé törődik a

Fordította: dr. Hamburgné Beeski Irén

régi civil- és büntetőjoggal, mint valaha.

Ó, nem csoda, hogy a tanulmányaiiban nem halad előre. Kellemesek a hajlékony lélek álmai és édesek a veres bosszu álmai. Év évre mulik álmódosításában.

Az öreg Lemel Simson rég lemondott róla, hogy tudós lesz a fia, vagy a hitközségnek bírója.

Év évre telik s mégsem jut jobb belátásra.

A gyermekből fiatalember lesz, sápadt, de erőteljes, szélesvállu, kicsiny-növésű, de erős mellkassal. A néli külszések amelyeket magára vett, nem ártottak meg neki. De aggódva lépeget, fejét alázatatosan lehajítja a mint ez egy jó zsidó fiuhoz állik, — és nem bír lassan járni, mindig sietősek a lépései. Mértéktelen nagy lépései anynyira sietnek, hogy egész teste a nehéz vállak közé húzott fejével együtt minden lépésnél előre zökken.

Hová is siet? Mi sürgős dolga lehet? Nem tudja. Azt sem tudja, hogy sietős, tulajgy, maldnem rohanó lépéseivel a többi prágai zsidók nyüzsgő seregébe kapcsolódik, sőt az összes zsidók sorába az Atlanti tengertől a Balti tőig. Mert mindezek örökös futó sietésben élnek, gondoskodnak, felhalmoznak, kalkulálnak és alig törődnek vele, hogy folyton fejük fölött lebeg a kiutasítás, vagyonelkobzás és még ezeknél is rosszabb dolgok. Nem rég történt, hogy az enszi egyházi felesége a kintadon azt vallotta, hogy gyanús embereknek ostyát adott el és hét községbe küldték szét a darabjait. — Hirtelenében összeszedett zsidók azt vallották aztán ugyan csak a kintadon, hogy ok, mikor ezeket az ostyadarabokat vásárolták, tüvel szurkálták, míg míg vér bugygyant ki belőlük és egy kis gyermek arca jelent meg a megkintott ostyadarabokon. Erre ok a vérző tésztát gyorsan az égő kályhába vetették, ahonnan hatalmas szélvihar kíséretében két angyal és két galamb repült fel. — Bünyösök neveivel — amennyi csak jól esik — böven szolgál a kínos mese. A vége az, hogy néhány tucat zsidó máglyára kerül. Roppant ijedtség fogja el a szomszédos községeket. Eőitnapot iktattak be, imádkoznak, jajgatnak istenhez könyörületért, — vagy legalább is haladékkért. De már a böjt estéjén rávetik magukat jó színnal az új ízelekre, hivatkoznak kivételes jogaikra, fejedelmi engedélyek felhasználásával kamatokat és zálogokat szednek a kölcsönökért, ami a keresztény kereskedőknek nem áll jogában, hogy ok ne legyenek megvetésnek kitéve. A megvetett zsidó uszoráskodhatik, csillogó vagyonat halmozhat fel, selymet és aranyat gyűjthet piszkos, sötét mellékuczáiban — míg a nép gyűlöletét nem lehet feltartóztatni többé és feszítő vassal, meg karddal rohan a rejtkehekvekre. Száz év leforgása alatt ötször rohan-ták meg a »prágai uccát« gyújtogatva és gyilkolva és az utolsó darabig kirabolták az árukat. De a támadás után napon a szorgalmas gyűjtő munka újból kezdődött. Élni akarnak, — minden körülmények között élni. Nyomorúságos élet ugyan — és mégse lehet abbahagyni a gyerekekért és a gyerekek gyerekeiért.

Ha néhány év nyugodtan is telik legalább kiutasítás mindig rezeg a levegőben. Vannak ugyan régi szabadságlevelek a zsidóság birtokában, de ki törődik ezekkel, amikor a dolog komolyra fordul. A király sohincs ott hon, a három prágai város népírói harcban állnak a vágróffal és más nemes urakkal, de abban, hogy a zsidókat ki kell üzni, mindnyájan egyet-

értenek. Vannak azért elővigyázatos emberek, akik néhány dukát aranvért királyi védőlevelet vásárolnak, ezzel egy egész évre biztonságot szereznek maguknak. Ezeket »biztonságba-jutott« zsidóknak hívják. A név maga biztos, minden egyéb bizonytalan és homályos. Mert ki lehet talán üzni a többieket, mindazokat a családokat, akiknek nincs védőlevelük, de évszázadok óta prágai illetőségűek? Mindenesetre mindig és mindenki ellen lehet találni egy különleges számüzési okot és ezzel ez a kérdés elveszíti jelentőségét. És ha egy különösebb ok fordul elő, akkor a védőlevelét se segít. És mégis vásárolják, nagy áldozatokat hoznak e darabka irásért, változással ráülnek az átlátszó papírosra.

Dávid eljedd, mikor anyja egyszer büszkőn mutat neki egy ilyen levelet. Ez a levél bizonyosság a bünről, amelyben élünk — gondolja. A bünnel egy ilyen bizonyossága nem is hozhat mást, mint szenvedéseket és annyi bizonyosságot, mint egy szélben reszkető vékony pergamen.

Körülnez, Mi történi körülötte? Vannak zsidók, akik ezüstöt csempésznek ki az országból, vannak olyanok, akik hamis sziléziai ércet vegyítik a jó kuttenbergi ércet. Saját titkos műhelyeik vannak, ahol az arany és ezüstpénznek levágják a szélét és a megrövidített pénzt újból forgalomba kerül. A zsidóknak tilos más közmüarut gyártani, mint amely saját használatukra szükséges. És mégis értik a jó kuttenbergi aranyat. Saját és bürösök, hogy áruikat a prágai piacon is eladják. De a keresztény inarosok örökönek jogaik fölött, hogy a zsidók csak ócska prémeket és régi ruhákat kínálhassanak eladásra. Zsidónegyedbeli szibvásáraiton. És így minden, amit zsidók csinálnak, testük és életük veszélyeztetésével történik, tisztességtelenül és jogtalanul. De ki állította fel a zsidók számára ezeket a törvényeket, hogy, ha létfentartásukról gondoskodnak, már bünyül kelljen felőni és miért itélik el velük együtt mindazokat, akik mint mészárosok, mint jámbor és vidám zenészek, vagy mint tudósok adják tiszta munkáikat a hitközségnek, miért fogják egy kalap alá őket azokkal, akik a kapuk előtt a család és bün utján járnak? Miért nem csillapodik az öszszesség iránti gyűlöletük?

Dávid keresi a bün kigyóit és nem sokára mindenütt ilyen kigyókat lát maga körül. Rettegés, rettegés, minden uton ez ködlik elébe, ez a pokoli rettegés. Semmisen elég tiszta neki, senkisen elég jámbor neki. Az apja, igen az apja és a többi tudósok és tanítványok, akik az apjához jönnek, igen, — ezek mindenesetre jámborok, mondja magában, mert gonosz leszőlás is bün lenne, amitől irtózik. És még sem tud elhallgattatni szívében egy érzést, azt az érzést, hogy a fejámborabbak sem tesznek eleget. Nem éri elégedett tekintetüket nem érti hogy évente csak néhányszor, a gyásznapokon panaszkodnak és miért nem telik egész életük könnyekben és vézelelésben, mint az övé. Forrón kívánja, hogy beszélhessen erről az apjával, — csak egyetlen egyszer. De ez lehetetlen. Az apja ujtónak tartaná és ezzel a bünök legnagyobbika szakadna a fejére: apja előtt így is sok szerosan érzi büneit, tehetségének gvenge voltát, szorgalma hiányait, annak a bünét, hogy szivesebben foglal kozik a talmud történetével, mint a szolgálati és életbeosztással foglalkozó részekkel. Voltak ugyan régen is ilyen kedvelői a történeteknek, a tal nud maga is beszélt róluk, — de ez nincs megengedve, túlkönyvi és túlédes s ez bün. És bünyös az a kívánsága is, hogy apjával olyan szokatlan és távoli dolgokról beszéljen, miatt ami

(Folyt. köv.)

KIADÓHIVAT

Str. BERTOS

SZERKESZTOR

Éjjeli telefon

ELŐFIZETESI

Egész évre

Félévre

Negyedévre

Egy hóra

XI évfolyan

1928 júli

* 568 T

Kul

A nyilt

klauzuszokkal
goldban bizon
a fejüket az
tára, amelyek
régiben meg
feléjük a táv
élet második
tobunk szeret
kolák kapuiba
irott törvény,
szerkesztett be
szer áll őrt és
szs azokat ak
szomjuznak.

Nemrégiben
Délafrikának
melyből kider
millió lakosu
iskolai végző
van, hogy a le
hivatalnok aka
mesterséget. E
robbantott ki
fajtáju destru
nagyon rendes
kén az ember
szerint a nyor
Most Ausztrál
adás, amely ke
részt össze le
262 ezer, felhá
mai Magyaror
égu hatalmas
fejlődik annak
harmadik év
több mint 70
zatlással bir.

Hát így is
övek óta prófé
el, amelyek az
és országok ka
het elkerülni,
ják az iskolák
és nyilt nume
tuális pályák t
sze zsidókkal
azonban, hogy
ban a felnőt e
zetű főiskolai d
egy általános
dás kezdődöt.
szélyt és nemz
szág összkultu
podását jelent
rikában és Aus
része az öszlő
lási vágyának
nyí iskolát, am
számotvet az in
elhelyezkedési
balálja, hogy
kötött szabad
zsebrovágja orv
mérnöki okleve
irodába, vagy i
tudással felfegy
a saját és az o

Ezzel szembe
Romániában n
klauzusz illo
lefeleltetett n
iskolák negyedi
egy-egy nume
sal és minden
szolgálja, mint
vény pontosan
Állalános elv az
negyven, a kis
százalékát nem
egyedemig. A t
nek, ahhoz ne